

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาสาระเนื้อหาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ตามหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักสูตรการเรียนการสอน
 - 1.1 จุดประสงค์การสอนภาษาไทย
 - 1.2 วิธีสอนภาษาไทย
 - 1.3 การวัดและการประเมินผลทางภาษาไทย
2. พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน
 - 2.1 ความหมายของพัฒนาการทางภาษา
 - 2.2 พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนแต่ละวัย
 - 2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา
3. การอ่าน
 - 3.1 ความหมายของการอ่าน
 - 3.2 ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน
 - 3.3 จิตวิทยาในการอ่าน
 - 3.4 ลำดับขั้นพัฒนาการอ่าน
 - 3.5 วิธีและประเภทของการสอนอ่าน
4. การสร้างแบบฝึก
 - 4.1 ความสำคัญของแบบฝึก
 - 4.2 ลำดับขั้นการสร้างแบบฝึก
 - 4.3 ลักษณะของแบบฝึกที่ดี
 - 4.4 หลักในการสร้างแบบฝึก
 - 4.5 หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก
 - 4.6 ประโยชน์ของแบบฝึก
 - 4.7 การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก

5. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

หลักสูตรการเรียนการสอน

ภาษาไทยมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตของคนไทยในฐานะที่เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ และยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ เป็นเครื่องมือในการเสริมสร้างเอกภาพของชาติ ทำให้เกิดความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ตลอดจนเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาคนในชาติ เพราะการศึกษาเล่าเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการถ่ายทอดความคิดศิลปวิทยาการล้วนต้องใช้ภาษาทั้งสิ้น ดังนั้นภารกิจของการศึกษาประการหนึ่งก็คือการสอนภาษาไทยให้คนในชาติสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและใช้ภาษาเพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถของตนเองและสามารถสืบทอดมรดกทางภาษา ซึ่งเป็นวัฒนธรรมของชาติ มีความชื่นชมที่จะใช้ภาษาอย่างถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 ก, หน้า 76) ดังนั้นการศึกษาวิชาภาษาไทย จึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนในชาติของเรา ซึ่งวรรณิ โสมประยูร (2534, หน้า 28) ได้สรุปความสำคัญของภาษาไทยตอนหนึ่งว่า “.... มนุษย์ได้ใช้ทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียน เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ เพื่อประกอบอาชีพ พัฒนาบุคลิกภาพและสร้างคุณภาพชีวิตในด้านอื่น เพราะคนเราได้มีความรู้ความคิดต่าง ๆ จากการฟัง การอ่าน แล้วเขียนบันทึกไว้เพื่อพูด หรือเขียนถ่ายทอดให้ผู้อื่นเข้าใจอีกทอดหนึ่งการเรียนของผู้เรียนที่อ่อนภาษาจึงทำให้อ่อนวิชาอื่นไปด้วย

จุดประสงค์การสอนภาษาไทย ด้วยความสำคัญของภาษาไทย กระทรวงศึกษาธิการ (2535 ก, หน้า 7) จึงได้บรรจุวิชาภาษาไทยไว้ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และกำหนดประสงค์ของการสอนภาษาไทยไว้ ดังนี้

1. มีทักษะในการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยมีความรู้ความเข้าใจหลักเกณฑ์ อันเป็นพื้นฐานของการเรียนภาษา
2. สามารถใช้ภาษาติดต่อสื่อสารทั้งการรับรู้ และถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดอย่างมีประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผล
3. สามารถใช้ภาษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ และบุคคลตลอดจนสามารถใช้ภาษาในเชิงสร้างสรรค์ได้

4. มีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่านและใช้เวลาว่างในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือสื่อมวลชน และแหล่งความรู้อื่น ๆ

5. สามารถใช้ประสบการณ์จากการเรียนภาษาไทยมาช่วยในการคิดตัดสินใจ แก้ปัญหา และวินิจฉัยเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล

6. มีความรู้ความเข้าใจและเจตคติที่ถูกต้องต่อการเรียนภาษาไทย และวรรณคดีทั้งในด้านวัฒนธรรมประจำชาติ และการเสริมสร้างความงามในชีวิต

จากจุดประสงค์ของหลักสูตรภาษาไทยดังกล่าว มีความมุ่งหมายให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางภาษาในด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน สำหรับด้านการอ่านนั้นในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-2 ได้กำหนดจุดประสงค์ไว้ว่าเพื่อให้มีทักษะในการอ่านได้ถูกต้อง สื่อความได้ มีนิสัยที่ดีในการอ่าน รักการอ่านและนำการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวัน สำหรับการอ่านแบบแจกลูกก็เป็นส่วนหนึ่งของทักษะการอ่าน ซึ่งหลักสูตรต้องการให้มีการฝึกการอ่านในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ฝึกปฏิบัติจนให้ถูกต้องตามข้อปฏิบัติและหลักเกณฑ์การอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2535 ก, หน้า 10) เพื่อให้บรรลุผลตามความมุ่งหมาย การเรียนภาษาไทยจึงควรเน้นสัมฤทธิ์ผลของทักษะการเข้าใจภาษา คือ การฟัง การอ่าน จนสามารถใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความคิดความเข้าใจ แสวงหาความรู้และมีเหตุผลเพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวันอันจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ผาสุกในสังคม ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่โดยตรงในการสอนภาษาไทยให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย คือ ครู ซึ่งควรตระหนักถึงความมุ่งหมายดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน

วิธีการสอนภาษาไทย สำหรับวิธีการสอนภาษานั้น (ทรง จิตประสาท, 2526, หน้า 23) ได้กล่าวไว้ว่ามีวิธีการสอนหลายวิธี ครูจะเลือกใช้วิธีใดก็ได้ตามที่เห็นว่าเหมาะสมและตรงตามความถนัดของครู โดยให้การดำเนินการสอนนั้นทำให้ผู้เรียน ฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ถูกต้องรวดเร็วและสัมพันธ์กัน เรียนด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน การสอนจะต้องจัดให้มีการสอนครบ 6 ประการ ดังต่อไปนี้

1. สอนสระ พยัญชนะ ให้บอกชื่อออกเสียงให้ถูกต้องจะสอนครบทุกตัวทันที หรือจะสอนบางตัวโดยเริ่มจากพยัญชนะที่ผู้เรียนได้พบก่อน แล้วค่อยเพิ่มขึ้นจนครบทุกตัวแล้วนำมาเรียงลำดับให้ถูกต้องในภายหลังก็ได้

2. สอนคำให้อ่าน - เขียนได้ถูกต้อง และรู้ความหมาย

3. สอนประโยคให้อ่าน - เขียนให้ถูกต้อง รู้ความหมายและใช้คำเรียงเป็นประโยคได้ถูกต้องทั้งในการพูดและการเขียน

4. สอนแจกลูกให้สามารถจับหลักเกณฑ์วิธีออกเสียงผสมพยัญชนะกับสระ เพื่อนำไปใช้ในการอ่านและเขียนคำที่ต้องการได้

5. สอนผันให้สามารถจับหลักเกณฑ์วิธีออกเสียงผันวรรณยุกต์ เพื่อนำไปใช้ในการอ่าน และเขียนคำที่ต้องการได้

6. สอนการใช้ภาษาไทยให้สามารถใช้ภาษาไทยสื่อความหมายแสดงความคิด ความรู้ สึกในการพูดได้ถูกต้องทั้งการสะกดตัว และความหมายได้คิตตามวัยและระดับชั้น เช่น ในการ อภิปรายเล่าเรื่อง เป็นต้น

นอกจากนี้ กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2535 ข, หน้า ก-จ) ยังได้แนะแนวทางการสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษาไว้หลายวิธี ดังนี้

1. การสอนภาษาไทยโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษา การสอนวิธีนี้เป็นลักษณะของการ จัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยสร้างประสบการณ์ทางภาษาให้แก่ผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้ คิด ฟัง พูด อ่านและเขียนเป็นหลัก มีขั้นตอนในการสอน ดังนี้

1.1 ขั้นที่ 1 สร้างประสบการณ์ร่วม โดยครูอาจใช้รูปภาพให้ผู้เรียนดูสนทนาเกี่ยวกับภาพ อ่านหรือเล่าเรื่องให้ฟัง

1.2 ขั้นที่ 2 กระตุ้นให้คิดหลังจากฟังเรื่องและดูภาพแล้ว ครูซักถามโดยใช้คำถาม นำให้ผู้เรียนคิดและอภิปรายร่วมกัน

1.3 ขั้นที่ 3 บันทึกข้อความเมื่อผู้เรียนเข้าใจและคิดเรื่องที่ฟังตรงกันแล้ว ให้ผู้เรียน เล่าเรื่องที่ฟัง ครูบันทึกข้อความบนกระดานถ้าผู้เรียนใช้คำพูดหรือภาษาผิดครูแก้ไขให้

1.4 ขั้นที่ 4 อ่านข้อความที่บันทึก ครูให้ผู้เรียนฝึกอ่านข้อความที่ผู้เรียนคิดเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มจนคล่อง

1.5 ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านและการเขียน เช่น ฝึกอ่านบัตรคำ หรือ แถบประโยคเขียนเรื่องราวจากประสบการณ์ หรือจากการอ่านหนังสือร่วม เป็นต้น

2. การสอนภาษาไทยโดยใช้หนังสือเรียน วิธีสอนนี้ยึดหนังสือเรียนเป็นหลัก มีขั้นตอนในการสอน ดังนี้

2.1 ขั้นที่ 1 นำเข้าสู่บทเรียน และทบทวนประสบการณ์พื้นฐานการเรียนแก่ผู้เรียน ด้วย เพื่อเชื่อมโยงประสบการณ์เก่ากับประสบการณ์ใหม่ในบทเรียน

2.2 ขั้นที่ 2 สอนคำใหม่ ทบทวนคำเก่า

2.3 ขั้นที่ 3 บอกจุดประสงค์ของการอ่านให้ผู้เรียนทราบ เช่น อ่านเพื่อตอบคำถาม อ่านเพื่อเขียนเล่าเรื่อง เป็นต้น

2.4 ขั้นที่ 4 อ่านในใจและอ่านออกเสียง โดยครูแนะนำวิธีการอ่านและให้ผู้เรียนฝึก อ่านออกเสียงเป็นกลุ่มและรายบุคคล ครูแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่าน

2.5 ขั้นที่ 5 จัดกิจกรรมฝึกฝนทักษะทางภาษา เช่น เกมทางภาษา ทำแบบฝึกหัด และกิจกรรมต่าง ๆ ตามที่กำหนดในคู่มือครู

3. การสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีการทางหลักภาษา เป็นการสอนสะกดคำแจกลูกผัน อักษร โดยเริ่มจากให้ผู้เรียนรู้จักเสียงพยัญชนะ สระและจํารูปพยัญชนะ สระให้ได้เสียก่อนจึงนำมาสะกดคำและแจกลูกมีขั้นตอนการสอน ดังนี้

3.1 ขั้นที่ 1 ฝึกสะกดคำให้คล่อง

3.2 ขั้นที่ 2 สังเกตการวางพยัญชนะ สระของคำแล้วฝึกสะกด

3.3 ขั้นที่ 3 สอนความหมายของคำโดยใช้ภาพ หรือท่าทางประกอบ

3.4 ขั้นที่ 4 นำคำที่สะกดแล้วมาอ่านเป็นคำโดยไม่ต้องสะกด คำใดอ่านไม่ได้ให้ใช้การสะกดช่วยโดยให้ขีด หรือเขียนตามคำบอกจนจำได้

3.5 ขั้นที่ 5 นำคำที่อ่านได้แล้วมาใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้งฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยเน้นการอ่านและเขียนบ่อย ๆ

4. การสอนภาษาไทยโดยอ่านหนังสือเป็นรายบุคคล มีขั้นตอนการสอน ดังนี้

4.1 ขั้นที่ 1 เลือกหนังสือโดยให้ผู้เรียนเลือกหนังสือตามความสนใจ และความสามารถของแต่ละคน

4.2 ขั้นที่ 2 ตั้งจุดมุ่งหมายและวางแผนคือ ให้ผู้เรียนตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่าน เช่น อ่านแล้วทำกิจกรรมอะไร จะใช้เวลาอ่านเท่าใด เป็นต้น

4.3 ขั้นที่ 3 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้และนำเสนอผลการอ่านให้ครูฟัง

4.4 ขั้นที่ 4 ทำกิจกรรมหลังการอ่าน เช่น เขียนเรื่องย่อ เขียนข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน วาดภาพในเรื่อง และเขียนคำบรรยายประกอบภาพ เป็นต้น

4.5 ขั้นที่ 5 เสนอผลงานและประเมินผลงาน

ดังนั้นเพื่อให้การสอนภาษาไทยมีประสิทธิภาพมากขึ้น จึงได้ประสมประสานการสอนทั้ง 4 วิธีเข้าด้วยกัน เป็นการสอนภาษาไทยแบบประสมประสาน โดยการจัดลำดับการสอนไว้ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 การสอนโดยใช้ประสบการณ์ทางภาษาจากหนังสือเรียน
2. ขั้นที่ 2 การสอนอ่านในใจจากหนังสือเรียน
3. ขั้นที่ 3 การสอนสะกดคำจากแบบฝึกในหนังสือเรียน
4. ขั้นที่ 4 การสอนออกเสียงจากหนังสือเรียน
5. ขั้นที่ 5 การฝึกการใช้ภาษา
6. ขั้นที่ 6 การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะทางภาษาและการอ่านเป็นรายบุคคล

7. ขั้นที่ 7 การสอนซ่อมเสริม

จะเห็นได้ว่าการสอนภาษาไทยในระดับประถมศึกษาชั้นนั้น ไม่ว่าจะใช้วิธีการสอน หรือ กิจกรรมใดก็ตาม ครูจำเป็นต้องฝึกทักษะทางการฟัง พูด อ่าน และเขียน ให้สัมพันธ์กันไม่ควร แยกเป็นทักษะใดทักษะหนึ่งโดยเฉพาะ เพราะการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของผู้เรียนจำเป็นต้อง ใช้ทักษะทั้ง 4 อยู่ตลอดเวลา ฉะนั้นในการเรียนการสอนครูจึงต้องให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะเหล่านี้ให้ดีที่สุด เพราะนอกจากทักษะทั้ง 4 จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดแล้วยังเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการเรียนวิชาต่าง ๆ และสามารถนำทักษะการใช้ภาษาดังกล่าวไปใช้ในการติดต่อสื่อสารในสังคมไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

การวัดและการประเมินผลวิชาภาษาไทย ทศนีย์ สุขเมธี (2528, หน้า 177 – 194) กล่าวไว้ว่าการวัดผลการเรียนการสอนภาษาไทยจะต้องมุ่งวัดในสิ่งต่อไปนี้

1. ทักษะ คือ วัดความชำนาญ ความคล่องแคล่วในการใช้ภาษาทั้งด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน
 2. ความรู้ ความรู้ที่ต้องวัด ได้แก่
 - 2.1 ความรู้ในเนื้อหาวิชาที่เรียน
 - 2.2 ความรู้ในเชิงการใช้ภาษาไทยเป็นเครื่องมือความหมายได้ถูกต้องและมีประสิทธิภาพเพียงใด ตลอดจนรู้รสของถ้อยคำ ความรู้ในเชิงวรรณคดีและหลักเกณฑ์ทางภาษา
3. เจตคติ ได้แก่
 - 3.1 ความนิยมชมชอบในการใช้ภาษา
 - 3.2 ความภาคภูมิใจในภาษา
 - 3.3 ความชื่นชมในสไพเราะของถ้อยคำ

กิจกรรมการวัดประเมินผลภาษาไทย

1. การวัดทักษะการฟังควรทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ให้ฟังเรื่องราวที่ครูอ่านให้ฟังแล้ว ตอบคำถามด้วยการพูด หรือเขียนเป็นการวัดทักษะการฟังว่าฟังแล้วเข้าใจเรื่องเพียงใด ให้ฟังเรื่องราวจากเครื่องบันทึกเสียงหรือวิทยุ แล้วให้แสดงความคิดเห็นจากเรื่องที่ฟังหรืออาจสังเกตกฏปฏิบัติ ถ้าฟังเรื่องราวที่เป็นข้อแนะนำที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ติดตามผลว่าปฏิบัติได้เพียงใด เป็นต้น

2. การวัดทักษะการพูดทำได้หลายลักษณะ เช่น ตั้งปัญหาถามเพื่อให้ตอบว่าตอบตรง คำถามตรงประเด็นหรือไม่ กำหนดหัวข้อให้แล้วให้ออกมาพูดหน้าชั้นให้เพื่อนและครูฟัง ให้เล่าเรื่อง เล่านิทาน หรือเล่าประสบการณ์ที่ประทับใจของตนให้ฟัง แล้วตั้งปัญหาร่วมกันอภิปราย

แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ ให้ดูภาพแล้วบรรยายภาพด้วยการพูด ให้ออกมารายงาน หน้าชั้นสังเกตการพูด ตลอดจนท่าทางมารยาทและการใช้ถ้อยคำภาษา เป็นต้น

3. การวัดทักษะการอ่านทำได้หลายลักษณะ เช่น อ่านออกเสียงจากหนังสือเรียนตอนใดตอนหนึ่งให้ฟัง หรือให้อ่านจากข้อความที่ครูจัดหามาเกณฑ์การพิจารณาในการอ่านออกเสียงมีดังนี้

3.1 การอ่านออกเสียงว่าชัดเจน ถูกต้องเพียงใด

3.2 อ่านได้คล่องแคล่วเพียงใด

3.3 คุณลักษณะในการอ่าน การหยุดวรรคตอน การเว้นจังหวะ

3.4 เสียงที่อ่านเป็นธรรมชาติเหมือนเสียงพูดไม่เพี้ยน หรือเปล่งไม่ดัง ไม่ค่อยจน

เกินไป

3.5 การจับหนังสือ ท่าทางในการอ่าน เช่น การยืน การนั่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ยังสามารถวัดทักษะการอ่านในใจ โดยมุ่งวัดความเข้าใจในเนื้อเรื่อง ซึ่งอาจได้โดยให้อ่านข้อความที่ครูจัดหามามีความยากง่ายพอ ๆ กับระดับหนังสือเรียน แล้วให้ตอบคำถามเพื่อวัดความเข้าใจเนื้อหาที่อ่านไปแล้ว ครูมอบหมายงานให้ไปศึกษาค้นคว้า โดยครูแนะนำเพื่อให้ผู้เรียน เข้าใจจุดประสงค์ว่าให้ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องใด แก่ใด แล้วพิจารณาจากรายงานให้อ่านแล้ว ให้วิจารณ์ให้ฟังว่าข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร เชื่อถือได้เพียงใด ผู้เรียนมีความคิดเห็นอย่างไร หรืออาจสังเกตดูท่าทางในการอ่าน และความรวดเร็วในการอ่าน

การวัดเจตคติการอ่านสามารถทำได้โดยการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ของผู้เรียน เช่น ชอบอ่านหนังสือชนิดใด ชอบอ่านเวลาใด อ่านมากน้อยเพียงใด อ่านแล้วได้ความรู้ได้อย่างไร เป็นต้น

วิธีการวัดและประเมินผล วิธีการวัดผลที่ครูสามารถทำได้สะดวก มีดังนี้

1. การสังเกต เป็นการประเมินผลที่ครูทำได้ตลอดเวลาไม่ว่าในขณะสอน หรือในเวลาปกติไม่ได้ทำการสอน ครูควรจะได้สังเกตการใช้ภาษาของผู้เรียนในขณะสอน สังเกตการร่วมกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมที่ผู้เรียนแสดงออกด้านการใช้ภาษาในการพูดซักถาม ความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนความสามารถในการเรียน ส่วนนอกห้องเรียนสิ่งที่น่าสนใจสังเกต คือ สังเกตการใช้ภาษาได้เหมาะสมเพียงใด สามารถนำความรู้จากการที่ได้เรียนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันหรือไม่

2. การถามตอบปากเปล่าในขณะที่ดำเนินการสอน ครูอาจถามให้ผู้เรียนตอบ เพื่อเป็นการวัดว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้หรือไม่ โดยพยายามถามผู้เรียนให้ทั่วทั้งห้องและถามหลาย ๆ คำ

ถามเพื่อให้ครอบคลุมเนื้อหา นอกจากนั้นครูอาจทำการสอบปากเปล่าเพราะนอกจากจะเป็นการวัดผลทางด้านเนื้อหาแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมความสามารถในการพูดจาโต้ตอบของผู้เรียนอีกด้วย

3. การสนทนา การที่ครูสนทนาอย่างเป็นกันเองกับผู้เรียน จะทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนที่สอนได้ดีขึ้น และการพูดคุยกันเกี่ยวกับความรู้ที่นึกคิดกับผู้เรียน โดยเฉพาะทางด้านภาษาไทยแล้วจะทำให้ครูพอจะประเมินผลได้ว่าผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่ได้เรียนไปแล้วเพียงใด

4. การสัมภาษณ์ เป็นการซักถามเป็นรายบุคคลอย่างเป็นพิธีการที่จะช่วยให้ครูได้มีโอกาสรู้จักผู้เรียนดียิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการประเมินผลทางด้านเนื้อหาวิชา และสภาพการใช้ภาษารวมทั้งครูได้ทราบเจตคติและอุดมคติของผู้เรียนที่มีต่อภาษาไทย ครูอาจบันทึกผลการสัมภาษณ์ไว้ประกอบการพิจารณาผลการเรียนร่วมกับวิธีการประเมินผลอื่น ๆ

5. การอภิปราย เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น แสดงความรู้ที่นึกคิด และทักษะต่าง ๆ อาจจัดเป็นการอภิปรายกลุ่มใหญ่ หรือแบ่งกลุ่มย่อยแล้วให้ตัวแทนกลุ่มนำข้อเสนอแนะและผลสรุปมาเสนอต่อที่ประชุมกลุ่มใหญ่ก็ได้ ครูคอยสังเกตพฤติกรรมการแสดงออกทั้งทางด้านการใช้ภาษา และลักษณะเนื้อหาวิชาตลอดจนมารยาทในการพูด ซึ่งอาจมีอะไรที่ครูอาจจะต้องเพิ่มเติมให้ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไข

6. การทำรายงาน อาจมอบหมายให้ทำเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนไปศึกษาค้นคว้าเพื่อให้ความรู้ในวงกว้างขวางออกไป ครูสามารถวัดผลได้ทั้งในด้านเนื้อหา และความคิดเห็นที่ผู้เรียนแสดงออกมา

7. การสอบข้อเขียน เป็นการวัดผลที่สะดวกแต่จะถือว่าได้ผลเต็มที่ไม่ได้ อย่างไรก็ตามข้อสอบควรมีทั้งปรนัย และอัตนัยออกให้ครอบคลุมเนื้อหาได้ทั้งหมด และควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ของการวัดทุกด้าน หมายถึง พุทธิพิสัย เจตคติ และทักษะพิสัย และข้อสอบนั้น ๆ ควรวัดทั้งทางด้านความรู้ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ การวิเคราะห์ ฯลฯ

ประโยชน์ของการวัดผลและประเมินผลการวัดผลและประเมินผลจะเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอน ดังนี้

1. ช่วยให้ครูได้ทราบสภาพทางการเรียนของภาษาของผู้เรียนได้ถูกต้อง เพื่อเป็นการสรุปความก้าวหน้าทางการเรียนภาษาของผู้เรียน

2. การประเมินผลทุกกระยะ จะเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ และตั้งใจเรียน มีความตื่นตัวในการเรียนอยู่ตลอดเวลา และการที่ผู้เรียนทราบคะแนนของผลการเรียนจะทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เชื่อมั่นในตนเองหากมีข้อบกพร่องก็พยายามแก้ไขปรับปรุงได้ทัน

3. การประเมินผลจะช่วยให้ครูแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มตามความสามารถ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และดำเนินการสอนให้เหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน

4. เป็นเครื่องประเมินความสามารถของครูด้วยว่ามีความสามารถในการสอนมากน้อยเพียงใด และควรปรับปรุงแก้ไขในเรื่องใด

5. การวัดผลและการประเมินผล จะช่วยให้ครูสามารถให้คะแนนผู้เรียนได้ถูกต้อง ตามความรู้ความสามารถของผู้เรียน

6. ใช้เป็นวิธีหนึ่งของการเรียนการสอน เป็นการให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ความสามารถที่ได้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้รับบทเรียนอีกบทหนึ่ง หลังจากที่ได้เรียนไปแล้วว่าการเรียนของตนเหมาะสมดีพอหรือยัง และควรปรับปรุงวิธีการเรียนของตนในด้านใดบ้าง จึงจะทำให้เกิดการเรียนรู้อย่างเต็มที่

ลักษณะของข้อสอบที่ดี ข้อสอบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. มีประสิทธิภาพ คือ ง่ายต่อการดำเนินการสอบ มีคำชี้แจงสำหรับการดำเนินการสอบอย่างชัดเจน ให้เวลาพอเหมาะกับข้อสอบ และง่ายต่อการให้คะแนน
2. มีความเที่ยงตรง คือสามารถวัดสิ่งที่ต้องการจะวัดได้อย่างถูกต้อง และครบถ้วนตามจุดมุ่งหมาย
3. มีความยุติธรรม คือ คำถามไม่เปิดช่องให้ผู้เรียนฉลาดใช้ไหวพริบเดาได้ถูกต้อง ไม่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกียจคร้านตอบได้ และไม่ช่วยผู้เรียนเรียนดีถึงข้อสอบได้ ต้องให้ความเสมอภาคแก่ ผู้เรียนทุกคน โดยออกให้ครอบคลุมเนื้อหาในหลักสูตร
4. เป็นคำถามที่ยั่วยุให้ผู้เรียนอยากทำ คือ เป็นคำถามที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนตื่นเต้น และกระหายที่จะลองสอบลองสู้ เป็นคำถามที่น่าสนใจอาจใช้รูปภาพประกอบช่วย
5. เป็นคำถามที่มีการเรียงลำดับจากง่ายไปหายาก และควรเป็นข้อสอบที่ทั้งยากง่ายปนกัน ควรมียากมากกว่าง่าย เมื่อใช้วัดแล้วสามารถเปรียบเทียบความแตกต่างของผู้เรียนได้
6. เป็นคำถามที่ถามลึก ไม่ใช่เป็นคำถามที่วัดเพียงผิวเผินจากคำราเนาะความจำ แต่สามารถถามให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ไปวิเคราะห์วิจารณ์ และนำไปใช้ในสถานการณ์จริงหรือที่คล้ายคลึงได้
7. มีความจำเพาะเจาะจงทั้งคำถาม และคำตอบมุ่งวัดตรงจุดใดก็ให้ตรงจุด ไม่กำกวมหรือถามครอบคลุมจักรวาล
8. เป็นปรนัย คือ ข้อคำถามเหล่านั้นถามแจ่มชัด ให้คะแนนแจ่มชัดและความหมายของคะแนนก็แจ่มชัด คือ ผู้สอบเข้าใจความหมายของคำถามตรงกันการให้คะแนนตรวจ แปลความหมายของคะแนนได้เป็นอย่างดีเดียวกัน
9. ความยากง่ายพอเหมาะ คือ มีความยากง่ายพอเหมาะกับความรู้ความสามารถของผู้เรียน

10. มีอำนาจในการจำแนก คือ เป็นคำถามที่สามารถแยกผู้เรียนว่าใครเรียนเก่งอ่อนได้จริง

11. ความเชื่อมั่น คือ ข้อสอบที่ให้คะแนนคงที่แน่นอน แม้จะวัดกี่ครั้งก็ตาม ซึ่งเป็นข้อสอบที่เปรียบดังตราชั่ง

การประเมินผลการเรียนการสอนตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา

พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักการในการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรฉบับปรับปรุง เป็นการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและเพื่อตัดสินผลการเรียน ในการประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้ครูประเมินผลเมื่อสอนจบ ในแต่ละหน่วยย่อยผู้เรียนคนใดที่สามารถผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ จะต้องจัดให้มีการสอนซ่อมเสริมเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องแล้วประเมินผลซ้ำซึ่งเป็นการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การสอนซ่อมเสริมควรสอดแทรกเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ยกเว้นในกรณีของชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 อาจจะใช้เวลาของกลุ่มประสบการณ์พิเศษมาจัดสอนซ่อมเสริมได้ทุกเรื่องหรือทุกหน่วยก่อนนั้น ครูควรจะได้จัดการประเมินผลเป็นช่วง ๆ เพื่อตรวจสอบผู้เรียนและแก้ไขในส่วนที่ยังบกพร่อง

การประเมินผลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนนี้ เน้นให้ครูปฏิบัติเป็นกระบวนการ โดยก่อนทำการสอนจะต้องแจ้งให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้ เกณฑ์การผ่านจุดประสงค์ เกณฑ์การผ่านกลุ่มประสบการณ์ จุดประสงค์ใดจะเรียนในภาคเรียนใด หรือเรียนตลอดปีในแต่ละจุดประสงค์ผู้เรียนจะต้องปฏิบัติตามกิจกรรมอะไรบ้าง การวัดผลและการประเมินผลจะมีวิธีการอย่างไรถ้าผู้เรียนไม่ผ่านจุดประสงค์ ครูจะมีการสอนซ่อมเสริมอย่างไร ทั้งนี้เพื่อผู้เรียนจะได้นำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในการวางแผนการเรียนต่อไป

สำหรับจุดประสงค์ในการเรียนรู้ในกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตาม ป.02 นอกจากจะครอบคลุมพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัย และด้านกระบวนการด้วยพร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นสามารถจะเพิ่มเติมจุดประสงค์ได้ตามความต้องการของท้องถิ่น

การประเมินผลระหว่างภาค ปลายภาค ปลายปี ให้เลือกประเมินเฉพาะจุดประสงค์ที่สำคัญ โดยให้ครอบคลุมทั้งด้านพุทธิพิสัย จิตพิสัย ทักษะพิสัยและด้านกระบวนการ ส่วนการประเมินผลการเรียนในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ยังคงแบ่งเป็น 5 ระดับ แต่ได้ปรับระดับผลการเรียน “1” ให้มีช่วงคะแนนเป็นร้อยละ 50-59

การพิจารณาการเลื่อนชั้นยังคงใช้หลักเกณฑ์เดิม กล่าวคือชั้นประถมศึกษาปีที่ 1, 2 และ ประถมศึกษาปีที่ 5 จะต้องใช้เวลาเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาเรียนทั้งหมด และต้องผ่านจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในสมุดประจำชั้น (ป.02) ไม่น้อยกว่าร้อยละ 60 ของ

จำนวนจุดประสงค์ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ คือกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพ ส่วนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2, 4 และ 6 จะต้องได้ระดับผลการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ทั้ง 4 กลุ่ม ตั้งแต่ 1 ขึ้นไปด้วย ส่วนกลุ่มประสบการณ์พิเศษจะไม่นำมาพิจารณาตัดสินผลการเรียน แต่เป็นการประเมินผลเพื่อศึกษาความก้าวหน้าจากการเข้าร่วมกิจกรรมของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 ก, หน้า 54 – 55)

แนวทางการวัดและประเมินผล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2534 ก, หน้า 15 – 16) ได้เสนอแนะแนวทางการประเมินผลกลุ่มทักษะ (ภาษาไทย) ในคู่มือหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ระบุไว้ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยพอสรุปได้ ดังนี้

1. ประเมินระหว่างปฏิบัติ ขณะที่ผู้เรียนนำเสนอเรื่องราวด้วยวิธีต่าง ๆ อยู่那儿 ครูคอยแนะนำให้ผู้เรียนสังเกตการนำเสนอของตนเองว่ามีข้อบกพร่องอะไร มีสาเหตุมาจากอะไร และจะมีแนวทางแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2. ประเมินผลรวมเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจ เมื่อผู้เรียนได้ปรับปรุงการนำเสนอของตนเองดีขึ้น แล้วให้ผู้เรียนปฏิบัติซ้ำ ๆ จนเกิดทักษะ จากนั้นให้ผู้เรียนอภิปรายถึงผลที่ได้จากการนำเสนอ นั้น เช่น ทำให้ผู้รับสารเข้าใจสารอย่างถูกต้อง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภูมิใจในตนเอง เป็นต้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าการประเมินผลการเรียนมีความสำคัญ และจำเป็นสำหรับโรงเรียนจะต้องจัดทำไว้เพื่อเป็นหลักฐานการเรียนของผู้เรียนแต่ละคน และต้องเก็บรักษาไว้ตามระเบียบแบบแผนการประเมินผลอีกด้วย การประเมินผลการเรียนครูต้องทำอย่างสม่ำเสมอ และตามขั้นตอนทั้งนี้การประเมินจะทำให้ครูทราบข้อบกพร่องของผู้เรียนเพื่อครูจะได้จัดการสอนซ่อมเสริม และบางทีก็ทำให้ทราบข้อบกพร่องในด้านการสอนของคนที่ครูจะต้องปรับปรุงแก้ไขตนเองอีกด้วย

พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน

ความหมายของพัฒนาการทางภาษา นักจิตวิทยาได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนไว้ ดังนี้

ภาษา หมายถึง ความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น โดยการติดต่อที่ว่่นรวมถึงวิธีการทุกอย่างที่มนุษย์ได้นำเอามาใช้ในการติดต่อ เพื่อสื่อสารหรือสื่อความหมาย ภาษาจึงเป็นเครื่องมือของมนุษย์ที่จะใช้ทำความเข้าใจซึ่งกันและกันมาตั้งแต่ครั้งโบราณ เฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางภาษานั้นได้เริ่มต้นตั้งแต่ทารกแรกเกิด โดยทารกรู้จักใช้การฟังเป็นอันดับแรก ในการที่จะติดต่อหรือสัมผัสกับภาษาแล้วค่อย ๆ พัฒนาขึ้นมาตามลำดับตามวุฒิภาวะของผู้เรียนแต่ละคนซึ่งแตกต่างกัน

กันออกไป บางคนพัฒนาเร็ว บางคนพัฒนาช้า หรือบางคนอาจช้าจนกระทั่งผิดปกติก็ได้ ด้วยเหตุนี้ครูภาษาไทยให้แก่ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนแต่ละวัย เพื่อเป็นพื้นฐานและแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนให้สอดคล้องกับความต้องการ และความสนใจของผู้เรียนได้อย่างถูกต้อง และเหมาะสม

พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนแต่ละวัย ครูภาษาไทยในระดับประถมศึกษาควรได้ทราบและเข้าใจพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนทุกวัย ตั้งแต่วัยก่อนเข้าเรียน วัยผู้เรียนช่วงอายุ 5 – 6 ปี วัยผู้เรียนช่วงอายุ 7 – 9 ปี และวัยผู้เรียนช่วงอายุ 10 – 12 ปี เพื่อเป็นพื้นฐานความเข้าใจในเรื่องของภาษา และความเป็นมาของพัฒนาการตามลำดับขั้น ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยให้แก่ผู้เรียน โดยทั่วไปพัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนแต่ละวัยในช่วงอายุต่าง ๆ ทศนีย์ สุภเมธิ (2528, หน้า 30 – 35) ได้กล่าวไว้ ดังนี้

พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนก่อนเข้าเรียน ก่อนที่ผู้เรียนจะเข้าโรงเรียนซึ่งมีอายุราว 6 ขวบ ผู้เรียนจะมีความรู้ทางด้านภาษามาจากทางบ้านพอสมควร ความรู้ทางด้านภาษาของผู้เรียนมีการพัฒนามาเป็นขั้น ๆ ดังนี้

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์มาโดยตรง อันเป็นสิ่งที่มีความหมายต่อเขามาก
2. ผู้เรียนรู้จักคำที่มีความหมายแทนสิ่งของหรือการกระทำระยะนี้เป็นระยะที่ผู้เรียนสามารถฟังเข้าใจได้บ้างแล้ว

3. ผู้เรียนรู้จักใช้คำอธิบายความหมาย รู้จักใช้คำพูดได้แล้ว ผู้เรียนอายุ 1 ปี จะพูดคำซ้ำ ๆ ได้เพราะชอบเลียนเสียงที่เป็นจังหวะพอผู้เรียนอายุราว 2 ปี จะสามารถพูดคำศัพท์และพูดประโยคธรรมดาได้ เมื่ออายุประมาณ 4 ปี การพูดจะเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และพูดมาก เมื่ออายุประมาณ 6 ปี ผู้เรียนจะรู้คำศัพท์และพูดได้หลายร้อยคำ สามารถฟังคำศัพท์ได้รู้เรื่อง พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียน 5-6 ขวบ ผู้เรียนในวัยนี้ชอบพูด ชอบทดลองความหมายเกี่ยวกับคำ และความหมายของคำมักทำให้ความประหลาดใจให้แก่ผู้ใหญ่ในบางครั้ง เพราะใช้คำที่สลับซับซ้อน การใช้ภาษามักจะมีเหตุผลถูกต้อง การสนทนาเป็นสิ่งสำคัญ สำหรับผู้เรียนวัยนี้เขาจะสามารถพูดด้วยเรื่องซับซ้อนได้ผู้เรียนวัย 5-6 ขวบนี้จะฟังเรื่องราวที่มีผู้อ่านให้ฟังอย่างตั้งใจ โดยเฉพาะนิทานหรือบทละครสั้น ๆ ชอบทำตามบทละคร ชอบฟังเรื่องที่เล่ามาแล้วซ้ำ ๆ ซาก ๆ

ผู้เรียนวัย 5 ขวบ จะเขียนคำคล้องจองสั้น ๆ และเขียนชื่อตัวเองตามตัวอย่างได้ การพูดในระยะนี้ยังพูดไม่ชัด โดยเฉพาะเสียง ร ล ผู้เรียนวัยนี้สนใจรูปภาพในหนังสือ พอผู้เรียนอายุ 6 ขวบ จะสามารถบรรยายรูปภาพได้ สามารถที่จะเติมสิ่งที่ขาดไปในรูปภาพได้ ผู้เรียนวัยนี้พร้อมที่จะได้เขียนอย่างจริงจังแล้ว เพราะผู้เรียนมีความมั่นใจในการใช้ภาษายิ่งขึ้นผู้เรียนชอบอ่านเรื่องที่

เขาชอบ ถ้าจำได้เขาจะท่องออกเป็นเสียงดัง ๆ มักจะสนใจคำเดียวในหนังสือที่เขาคุ้น ผู้เรียนในระยะนี้จะเริ่มใช้ภาษาอย่างมีความคิดโดยครูจะสังเกตได้จากภาษาที่เขาใช้

พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนอายุ 7-8-9 ขวบ ผู้เรียนวัย 7 ปี ชอบพูดมาก การพูดมักจะใช้ตัวเองเป็นศูนย์กลาง ชอบบ่นว่าไม่มีใครชอบเขาบ้าง ไม่ได้รับความยุติธรรมต่อเขาบ้าง ไม่มีอะไรจะเล่นบ้าง หากเขาโกรธขึ้นมาจะไม่ยอมพูดอะไรเลย พออายุ 8 ขวบ ผู้เรียนจะพูดมากขึ้น ชอบเล่านิทาน ชอบคุยโอ้อวดความสามารถได้อย่างกว้างขวางรวมทั้งภาษาตลาด เขาจะรู้จักขึ้นเสียงเมื่อโมโหหรือดีใจ บางคนจะสนทนากับผู้ใหญ่ได้เป็นเรื่องเป็นราว ผู้เรียนอายุ 8 ขวบ จะใช้คำที่เป็นนามธรรมได้ รู้เหตุผลและรู้ปัญหา พอผู้เรียนอายุ 9 ขวบ จะรู้จักใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายกับผู้ใหญ่ได้ บางครั้งจะใช้ภาษาแสดงออกซึ่งการวิจารณ์ตัวเอง ผู้เรียนวัยนี้ชอบความจริง ไม่ชอบเทพนิยายเสียแล้ว ชอบอ่านเรื่องเกี่ยวกับความลึกลับและประวัติดังบุคคล

ในเรื่องเกี่ยวกับการเขียนนั้น ผู้เรียนอายุ 7 ขวบ เขียนภาษาได้จากความจำ เขียนประโยคได้เอง พออายุ 8 ขวบ จะเพิ่มความเรียบร้อยในการเขียนยิ่งขึ้น ผู้เรียนอายุ 9 ขวบ จะเขียนจดหมายได้รู้จักใช้เครื่องหมายวรรคตอนในการเขียน

เกี่ยวกับการอ่านนั้น ผู้เรียนวัย 7-9 ขวบนี้เป็นระยะที่ผู้เรียนกำลังเจริญเติบโต ทาง การอ่าน ผู้เรียนอายุ 9 ขวบ จะรู้จักทำความเข้าใจกับคำแปลก ๆ อ่านได้เร็วขึ้น ทั้งการอ่านในใจและอ่านออกเสียง มีความเข้าใจได้ดี สามารถแปลความหมายจากสิ่งที่อ่านได้

พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนอายุ 10-11-12 ขวบ ผู้เรียนในวัยนี้มีพัฒนาการทางภาษาเจริญยิ่งขึ้นมาก ผู้เรียนรู้จักใช้แหล่งเพิ่มพูนความรู้ทางภาษาได้ เช่น รู้จักใช้พจนานุกรมได้อย่างถูกต้อง รู้จักใช้ห้องสมุด ค้นกับหนังสืออุเทศมากขึ้น ความเร็วในการอ่านในใจใกล้เคียงกับกับผู้ใหญ่ รู้จักย่อเรื่อง หาจุดสำคัญของเรื่อง รู้จักกำหนดความมุ่งหมายของการอ่าน รู้จักคัดแปลงเรื่อง ระยะนี้เป็นระยะสุดยอดแห่งการอ่านเพื่อความบันเทิง ผู้เรียนจะอ่านมากที่สุด

เกี่ยวกับการเขียนบรรยายความ ผู้เรียนจะรู้จักวางโครงเรื่องง่าย ๆ รู้จักเขียนเรื่องโดยสังเขป เขียนจดหมายสั้น ๆ เขียนคำเชิญได้ รู้จักทำหน้าที่ต่าง ๆ ของกลุ่ม เช่น เป็นประธาน เลขานุการ ตลอดจนเป็นผู้ร่วมงานที่ดี รู้จักรายงานทั้งวาจาและเป็นลายลักษณ์อักษร โดยใช้ประสบการณ์ของเขาเอง รู้จักพูดแปลก ๆ รู้จักบรรยายสิ่งของ รู้จักวิจารณ์ภาพยนตร์ โทรทัศน์ ตลอดจนหนังสือที่อ่านมาแล้วในระยะนี้กลไกในการใช้ภาษาของผู้เรียนมีการสะกดตัว การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การคัดลายมือ ถ้าได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น และทำได้อย่างรวดเร็ว

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการทางภาษา การสอนเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาเวลานี้ ครูจะต้องคำนึงถึงบรรดาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาเหล่านี้ด้วย สำหรับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนที่นอกเหนือไปจากลักษณะของภาษาไทย

ที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนซึ่ง วรณี โสมประยูร (2534, หน้า 89-94) ได้กล่าวไว้ พอสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากตัวครู ครูหรือครูเป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้กับผู้เรียน เพราะผู้เรียนจะเริ่มเรียนรู้และเลียนแบบจากครูตลอดเวลา ถ้าครูท่านใดที่ผู้เรียนรักและศรัทธามาก ผู้เรียนก็จะยิ่งจดจำสิ่งที่ครูสอน และเลียนแบบสิ่งที่ครูประพฤติมากตามไปด้วย ดังนั้นบุคลิกลักษณะและบทบาทของครูจึงมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา ทั้งในด้านการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนเป็นอันมาก ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ดังนี้

1.1 ความรู้ของครู ถ้าครูมีความรู้เกี่ยวกับหลักการและวิธีการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนดีก็จะช่วยให้เข้าใจและเลือกวิธีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาได้อย่างเหมาะสมกับระดับวุฒิภาวะของผู้เรียน ทำให้การพัฒนาทักษะทางภาษาได้ประสิทธิผล แต่ถ้าครูไม่มีความรู้ความเข้าใจก็จะมุ่งสอนตามที่ตนถนัด โดยไม่คำนึงถึงผู้เรียนและวิธีการสอน การฝึกทักษะทางภาษาก็อาจล้มเหลวไม่บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.2 เจตคติของครู ความคิดหรือความรู้สึกรู้สึกของครูที่มองเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะทางภาษาย่อมแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง แววตา และคำพูดให้ผู้เรียนได้ทราบ และมองเห็นคุณค่าของการฝึกทักษะต่าง ๆ อีกด้วยนอกจากนี้ครูที่เห็นคุณค่าของการพัฒนาทักษะทางภาษา ยังพยายามหาวิธีการสอน และฝึกทักษะเหล่านั้นให้กับผู้เรียน ด้วยความสนใจและเอาใจใส่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง ในทางตรงกันข้ามถ้าครูไม่เห็นคุณค่าของการฝึกทักษะทางภาษา ก็จะปล่อยให้ ผู้เรียนพัฒนาทักษะต่าง ๆ เอาเองตามธรรมชาติซึ่งอาจจะไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

1.3 บุคลิกภาพและพฤติกรรมของครู เนื่องจากผู้เรียนสามารถเรียนรู้และเลียนแบบจากครูได้ตลอดเวลาดังกล่าวก่อนหน้านี้ ฉะนั้นถ้าครูมีบุคลิกภาพโดยเป็นผู้ฟังที่ดี สนใจฟัง เมื่อผู้เรียนพูด ผู้เรียนก็จะเป็นผู้มีการยาบในการฟังที่มีสมาธิในการฟัง สนในสิ่งที่ครูและเพื่อน ๆ พูด เป็นต้น ในทางกลับกันถ้าครูพูดในขณะที่ผู้เรียนคุยกันหรือครูไม่สนใจการฟัง และการพูดของผู้เรียน ผู้เรียนก็จะพูดแข่งครูบ้าง โดยไม่รู้ว่าจะควรจะพูด และควรจะฟัง

1.4 ความสามารถในการใช้ภาษาของครู การพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนที่จะได้ผล ย่อมขึ้นกับปัจจัยที่สำคัญของครูอีกประการหนึ่ง คือ ความสามารถในการใช้ภาษาของครูว่าครูมีความสามารถในการเลือกใช้คำหรือประโยคได้ถูกต้องและเหมาะสมเพียงใด เพื่อให้เป็นต้นแบบสำหรับ ผู้เรียนจะได้เอาอย่าง เช่น ถ้าครูใช้ภาษาง่าย ชัดเจน ได้รับความสนใจ ก็จะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดีตามไปด้วย

1.5 การสอนของครู ครูมีบทบาทและหน้าที่โดยตรงในการกำหนด และจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนให้กับผู้เรียน ถ้าครูจัดกิจกรรมฝึกทักษะทางภาษาที่จะ

สมบูรณ์และมีประสิทธิภาพสูง แต่ถ้าครูฝึกทักษะทางภาษาบางอย่างที่ครูไม่ถนัด และไม่นำทักษะทั้งสี่มาสัมพันธ์หรือบูรณาการเข้าด้วยกัน ก็จะทำให้ผู้เรียนขาดทักษะทางภาษาบางประการ ซึ่งมีผลเสียในการนำทักษะทางภาษาไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นการสอนของครูจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาโดยตรงที่สำคัญมากที่สุด

2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากผู้เรียน ถึงแม้ครูจะจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะทางภาษาให้กับ ผู้เรียนในห้อง โดยให้ทุกคนกระทำเหมือนกัน และพร้อมกันก็ตามแต่ผลของการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนแต่ละคนก็อาจจะแตกต่างกัน สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดผลเช่นนี้ก็เพราะความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ นั่นเอง ปัจจัยที่มีอิทธิพลจากผู้เรียน จึงอาจกล่าวสรุปได้ดังนี้

2.1 สภาพทางกายของผู้เรียน อวัยวะสำคัญของการรับรู้ภาษาคือประสาทสัมผัสต่าง ๆ ครูจำเป็นต้องสังเกต และสำรวจดูว่า ผู้เรียนคนใดมีประสาทสัมผัสใดไม่ปกติบ้าง ถ้าพบครูต้องให้ความช่วยเหลือ เช่น ถ้าหูพิการสายตาสั้น ครูก็ควรย้ายที่นั่งใกล้ผู้เรียน หรือส่งไปให้แพทย์ตรวจรักษา นอกจากนี้ประสาทหูและตาแล้วสภาพกายที่เจ็บป่วยด้วยโรคต่าง ๆ ก็อาจเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะทางภาษา นอกจากนี้สุขนิสัยก็อาจมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาได้ด้วย

2.2 สถิติปัญญาของผู้เรียน ระดับสติปัญญาของผู้เรียนก็มีผลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาด้วย เพราะผู้เรียนที่มีสติปัญญาสูง มีความจำดี มีสมาธิติดตามเรื่องได้นาน เข้าใจเรื่องราวที่ฟังหรืออ่านได้ตรงถูกต้องและรวดเร็ว ก็จะทำให้การพัฒนาทักษะการฟังและอ่านพัฒนาไปได้เร็ว แต่ถ้าหากสถิติปัญญาดำก็พัฒนาทักษะการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้ช้า

2.3 อารมณ์ของผู้เรียน อารมณ์ของผู้เรียนมีผลกระทบต่อกทักษะทางภาษา ขณะที่กำลังเรียนอย่างยิ่งเพราะผู้เรียนที่มีอารมณ์ไม่ปกติในขณะที่ฟังหรืออ่านก็จะไม่สามารถรับรู้เรื่องราวใด ๆ ที่ฟังหรืออ่านได้ เช่น การฟังขณะที่มีอารมณ์โกรธ เสียใจ ดีใจ เศร้าใจ หรือฟุ้งซ่านนั้น ผู้ฟังจะไม่ได้ สนใจในสิ่งที่ฟัง ทำให้ไม่เข้าใจเรื่องราวที่รับฟัง ดังนั้นการฝึกทักษะทางภาษาขณะที่ผู้เรียนมีอารมณ์ไม่ปกติจึงไม่เกิดผลเท่าที่ควร

2.4 ความสนใจของผู้เรียน เนื่องจากความสนใจเป็นรากฐานสำคัญที่ทำให้คนเรามีความตั้งใจต่อการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นผลทำให้บุคคลสามารถประกอบกิจกรรมนั้น ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะทางภาษาในด้านต่าง ๆ ก็เช่นเดียวกัน ถ้าครูสามารถสร้างความสนใจให้เกิดแก่ผู้เรียนอย่างได้ผล ผู้เรียนก็จะตั้งใจฝึกทักษะนั้น ๆ อย่างจริงจัง ดังนั้นความสนใจของผู้เรียนจึงนับว่าเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาเป็นอันมาก

2.5 ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ความรู้พื้นฐานและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียนของผู้เรียนด้วย ในการฟังหรืออ่าน เรื่องราวใด ๆ ผู้ฟังหรือผู้อ่านจะรับรู้ และเข้าใจได้อย่างดีในเวลาอันรวดเร็ว เรื่องที่ฟังหรืออ่านนั้นจะต้องใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับความรู้พื้นฐาน หรือประสบการณ์ของผู้ฟัง และผู้อ่าน เพราะผู้ฟังหรือ ผู้อ่านจะต้องแปลเสียง และภาพให้เชื่อมโยงกับประสบการณ์ หรือความรู้เดิมเป็นความเข้าใจ ดังนั้นการเลือกเรื่องมาใช้ในการฝึกทักษะทางการฟังหรือการอ่านก็ตาม ควรเลือกเรื่อง que ผู้เรียนมีประสบการณ์บ้าง จะเกิดผลดีต่อการฝึกทักษะการฟัง และการอ่านอย่างยิ่ง การพูดและการเขียนก็เช่นเดียวกันควรให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการพูด ทักษะการเขียนจากสิ่งที่ผู้เรียนมีประสบการณ์มาแล้ว

2.6 ภูมิหลังของผู้เรียน หมายถึง เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพบิดามารดา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในครอบครัว ภูมิถิ่นานและเพศของผู้เรียน ซึ่งสิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวเหล่านี้ ล้วนมีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ และการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียนทั้งสิ้น (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2533)

2.7 จำนวนพี่น้องในครอบครัวของผู้เรียน ผู้เรียนที่มาจากครอบครัวที่มีจำนวนพี่น้องไม่มากนัก พ่อแม่ย่อมมีโอกาสใกล้ชิดสนิทสนมกับลูก การพัฒนาทางภาษาของผู้เรียนก็พัฒนาได้มากและเร็วกว่าผู้เรียนที่พ่อแม่ไม่ได้ใกล้ชิด อย่างไรก็ตามลูกคนหัวปีมักจะมีพัฒนาการทางภาษาคดีกว่าลูกคนสุดท้าย เพราะเขาย่อมมีโอกาสใกล้ชิดพ่อแม่หรือผู้ใหญ่มากกว่า และได้รับประสบการณ์ทางภาษาได้มากกว่าลูกคนสุดท้าย

3. สภาพแวดล้อม สภาพแวดล้อมก็เป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาทักษะการฟังของผู้เรียนที่ควรคำนึงถึง เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมฝึกทักษะการฟังสำหรับผู้เรียน ลักษณะของสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะทางภาษา มีดังต่อไปนี้

3.1 ภาษาที่ใช้ที่บ้าน ภาษาที่บ้านที่ผู้เรียนจะใช้มาตั้งแต่เริ่มแรกนั้น การใช้ภาษาดังกล่าวย่อมเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการพัฒนาทักษะทางภาษาของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนเคยชินภาษาลำเนียงอย่างหนึ่งแต่ต้องมาฟังภาษาลำเนียงที่โรงเรียนอีกอย่างหนึ่งทำให้ผู้เรียนเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมไม่ได้ ย่อมเป็นปัญหาการพัฒนาทักษะทางภาษาแก่ผู้เรียนด้วย

3.2 ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ผู้เรียนที่มีฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวดีย่อมมีประสบการณ์กว้างขวาง เพราะครอบครัวที่ค่อนข้างดี จะมีโทรทัศน์ วิทยุ และมักเคยพาผู้เรียนไปเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้พบเห็นสิ่งต่าง ๆ มากมาย ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นผลที่ช่วยทำให้ทักษะทางภาษาของผู้เรียนดีขึ้นด้วย

3.3 ฐานะทางสังคมที่แวดล้อมผู้เรียน สังคมที่ผู้เรียนอยู่นั้นอาจเป็นสังคมเมือง หรือสังคมชนบท ผู้เรียนที่อยู่ในสังคมเมืองที่มีประชาชนหนาแน่น ผู้เรียนย่อมได้รับรู้รับฟังสิ่งต่าง ๆ มาก ทำให้มีประสบการณ์กว้าง และผู้เรียนมีการพัฒนาทักษะทางภาษาได้ดี นอกจากนี้สังคมของครอบครัวยังมีส่วนช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้เช่นเดียวกัน

3.4 ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน ครูที่มีความเป็นกันเองกับผู้เรียนจะทำให้ผู้เรียนรักและศรัทธา ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะทางภาษาได้มากขึ้น รวมทั้งบรรยากาศในการเรียนการสอนย่อมเป็นไปด้วยดี

3.5 ความสัมพันธ์ของผู้เรียนกับเพื่อน ๆ ในชั้นและในโรงเรียน ผู้เรียนที่มีความสัมพันธ์กับคนอื่นดี จะช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาให้ดีขึ้นได้ ควรส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนและในโรงเรียน

ความก้าวหน้าในกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่สามารถใช้ภาษา ให้เป็นไปตามวุฒิภาวะของคนเหล่านั้นเอง นับเป็นการพัฒนาทางภาษาของผู้เรียน เช่นเดียวกับพัฒนาการทางด้านอื่น ๆ ในวัยเริ่มต้นของชีวิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหัดพูดนับว่าเป็นการพัฒนาการที่สำคัญที่สุดของผู้เรียนเพราะการหัดพูดเป็นจุดเริ่มต้นของการติดต่อสื่อสารที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งมนุษย์เท่านั้นที่สามารถทำได้ อย่างไรก็ตามการพัฒนาการทางภาษาต่าง ๆ ของผู้เรียนจะเจริญก้าวหน้าไปได้ด้วยดีเพียงใดหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจและการช่วยเหลือส่งเสริมทางภาษาของพ่อแม่ หรือผู้เลี้ยงดูเป็นอันมาก โดยทั่วไปผู้เรียนที่สามารถพูดได้เร็วมักจะเป็นที่น่ารักและเป็นที่ยินชมของครอบครัวและหมู่ญาติมิตร ภาษาจึงมีความสำคัญมากต่อผู้เรียน เพราะเป็นจุดดึงดูดที่น่าสนใจในการปรับตัวของผู้เรียนในทุก ๆ ด้าน

การอ่าน

ความหมายของการอ่าน นักการศึกษาทั้งภายในและภายนอกประเทศได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ ดังนี้

บุช และ ฮิบเนอร์ (Bush & Huebner, 1970, p. 4) ได้ให้ความหมายของการอ่านไว้ว่า เป็นกระบวนการคิดหาคำสำคัญของการอ่าน คือการที่ผู้อ่านเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน ทั้งนี้ผู้อ่านได้ความหมายจากการนำสัญลักษณ์ที่อ่านไปสัมพันธ์กับประสบการณ์เดิมของตน ซึ่งทำให้เกิดมโนภาพขึ้นในใจของผู้อ่าน

อัญชลี แจ่มเจริญ (2526, หน้า 82) กล่าวว่า การอ่าน หมายถึง การแปลความหมายของตัวอักษรออกมาเป็นความคิดอย่างมีเหตุผลและเข้าใจความหมาย ตลอดจนการพิจารณาเลือกความหมายที่ดีไปใช้ประโยชน์

บันลือ พฤกษ์วัน (2521, หน้า 80) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ตรงกัน คือ การอ่านเป็นกระบวนการแปลความหมายของตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ที่มีการจดบันทึกไว้ออกมาเป็นคำพูดหรือความคิดอย่างมีเหตุผล

ชาวล แพรัตกุล (2520, หน้า 228 – 240) กล่าวว่า การอ่าน คือการทำให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งเป็นพื้นฐานของปัญหา และของคุณภาพสมองที่พิสดารชั้นอื่น ๆ ที่เหนือขึ้นไป ซึ่งประกอบด้วย

1. การแปลความ (translation) คือ การแปลเรื่องราวเดิมให้ออกมาเป็นคำใหม่ ภาษาใหม่ หรือรูปแบบใหม่

2. การตีความ (interpretation) คือ การเก็บความเดิมมาเรียบเรียงใหม่ เป็นการมองเรื่องราวเดิมในแง่ใหม่ขึ้นมาแล้วเปรียบเทียบกับทั้งความสำคัญ และความสัมพันธ์กับส่วนย่อย ๆ ภายในเรื่องราวนั้น ๆ ย่อเรื่องจนเป็นข้อสรุปได้

3. การขยายความ (explanation) คือ การอนุมานหรือขยายความให้กว้างลึก หรือไกลกว่าข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในเรื่องนั้น

สรุปจากความหมายดังกล่าวแล้ว การอ่าน คือการแปลความหมายของตัวอักษรเครื่องหมายสัญลักษณ์ เครื่องสื่อความหมายต่าง ๆ ที่ปรากฏแก่ตาออกมาเป็นความคิด ความเข้าใจเชิงสื่อสารแล้วผู้อ่านสามารถนำความคิดความเข้าใจนั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ต่อไป

ความสำคัญและประโยชน์ของการอ่าน ฐะปะนีย์ นาครทรรพ และ ประภาศรี สีหอำไพ (2520, หน้า 12) ได้กล่าวว่า การอ่านจะช่วยให้การเรียนรู้ของผู้เรียนดีขึ้น เพราะกิจกรรมการเรียนรู้ต้องอาศัยทักษะการอ่านทั้งสิ้น ทางด้านอาชีพ การอ่านก็ช่วยให้มีความรู้ที่ได้จากการอ่าน พัฒนาอาชีพ ของคนให้เจริญก้าวหน้า นอกจากนั้นการอ่านยังช่วยให้คนเกิดความคิดลึกซึ้ง และกว้างขวางเป็นที่ยอมรับของสังคมอีกด้วย

วิจิตรา แสงพลสิทธิ์ (2522, หน้า 134) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสรุปได้ว่าการอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ก่อให้เกิดความคิดความฉลาด รอบรู้ทันต่อเหตุการณ์ การอ่านยังช่วยให้เกิดความเพลิดเพลินอีกด้วย

สนิท สัตโยภาส (2532, หน้า 68) ได้กล่าวถึงว่า การอ่านสามารถใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาความรู้ ความเพลิดเพลิน นำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

จะเห็นได้ว่าการอ่านมีความสำคัญ และมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตประจำวันของคนทุกคน การส่งเสริมให้เด็กอ่านหนังสือเป็น และมีนิสัยรักการอ่าน จะส่งผลให้เด็กนักเรียนเติบโตขึ้นเป็นคนที่มีคุณภาพของสังคมได้

158834

๑
372.4
๐ 662 ๗
๑

จิตวิทยาในการอ่าน สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 66 – 72) กล่าวว่า การอ่าน เป็นการทำงานที่สัมพันธ์กันสองกระบวนการ คือ กระบวนการกลไกซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำสิ่งเร้า เข้าสู่สมอง และกระบวนการรับรู้ซึ่งเกี่ยวข้องกับการแปลความของสิ่งเร้า หลังจากเข้าสู่สมอง แล้ว โดยสมองของผู้อ่านจะให้ความหมายแก่สัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้อ่านว่าจะ สามารถสร้างประสบการณ์จากสัญลักษณ์ได้เพียงใด ผู้อ่านจำเป็นต้องอาศัยการเชื่อมโยงสัญลักษณ์ เหล่านั้นให้เข้ากับประสบการณ์เดิม จึงจะสามารถเข้าใจความหมายได้ กระบวนการดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

1. กระบวนการกลไก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของอวัยวะต่าง ๆ อัน เกี่ยวกับการมองเห็น การได้ยิน การคิด คือ การทำงานของตา หู และสมอง นั่นเอง ถ้าอวัยวะดังกล่าวผิดปกติ การทำงานก็จะผิดปกติไปด้วย ส่งผลต่อการอ่านของผู้เรียนแต่ละคน กระบวนการ กลไกมีการทำงาน ดังนี้

1.1 สายตากับการอ่าน ในการอ่านจำเป็นต้องใช้สายตาเพื่อรับรู้อักษร ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องมีความพร้อมทางสายตาในขั้นเริ่มอ่าน กล่าวคือจะต้องมองเห็นสิ่งต่าง ๆ ในระยะใกล้ เกือบ 20 นิ้ว ชัดเจนอีกทั้งจะต้องสามารถเพ่งสายตาในระยะไกลประมาณ 20 ฟุต ในระยะที่ผู้เรียนเกิดมาเป็นทารกจะมีสายตาวาว เมื่อโตขึ้นอาการสายตาวาวจะลดลง และสามารถปรับสายตา ให้เห็นภาพที่ใกล้ได้ดีขึ้น ดังนั้นการฝึกให้ผู้เรียนอ่านเร็วเกินไปจะทำให้สายตาสั่นได้

การทำงานของสายตาแบ่งเป็นการเคลื่อนไหวตา การมองย้อนกลับและการกวาดสายตา กลับซึ่ง Taylor และคนอื่น ๆ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวตาในขณะที่อ่านของผู้เรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงมัธยมศึกษาปีที่ 6 (grade 1 – 12) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้เสนอผล วิจัยเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวตาไว้ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 แสดงการเคลื่อนตาของ Taylor และคณะ

ชั้น	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
จำนวนครั้งของการ												
หยุดอยู่กับที่ใน 100 คำ	224	174	155	139	129	120	114	109	105	101	96	94
จำนวนครั้งของการ												
มองย้อนกลับใน 100 คำ	52	40	35	31	28	25	23	21	20	19	18	17
ช่วงความจำ	.45	.57	.65	.72	.78	.83	.88	.92	.95	.99	1.04	1.06
เวลาในการหยุดอยู่กับ												
ที่ (วินาที)	.33	.30	.28	.27	.27	.27	.27	.27	.27	.26	.26	.25
อัตราเร็วในการอ่าน												
(คำต่อวินาที)	80	115	138	158	173	185	195	204	214	224	237	250

จากตาราง 1 พบว่า เด็กเล็กจะมีการหยุดอยู่กับที่มากกว่าเด็กโต เมื่อเรียนอยู่ในชั้นสูงขึ้น จำนวนครั้งของการหยุดอยู่กับที่ที่น้อยลงซึ่งตรงกันข้ามกับเวลาที่ใช้ในการหยุดแต่ละครั้ง ถ้าเป็นเด็กเล็กจะใช้เวลานานกว่าเด็กโต ส่วนการมองย้อนกลับของเด็กเล็ก จะมีจำนวนครั้งที่มากกว่าเด็กที่อยู่ชั้นสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับประสบการณ์ทางภาษา ที่เด็กโตรู้จักถ้อยคำมากกว่า

ดังนั้น การอ่านของเด็กโตจึงมีการมองย้อนกลับน้อยกว่าเด็กเล็ก ช่วงความจำเด็กเล็กจะรับรู้คำและจำได้น้อยกว่าเด็กโต เช่นเดียวกับจำนวนคำที่เด็กเล็กอ่านได้ก็มีน้อยกว่าเด็กที่เรียนอยู่ในระดับชั้นสูง ดังนั้นความแตกต่างของความสามารถในการอ่าน จึงขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่ได้รับการสะสมและพัฒนาการของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน คือ ตา หู และสมอง ซึ่งมีความสมบูรณ์ที่แตกต่างกันนั่นเอง

1.2 พัฒนาการการเคลื่อนสายตา เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการทางร่างกาย ซึ่งจะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระหว่าง 4 ปีแรกของระดับชั้นประถมศึกษา ต่อจากนั้นจะพัฒนาขึ้นอีกเล็กน้อย การเคลื่อนตาก็มีผลต่อการอ่าน คือ หากมีการมองย้อนกลับ และการหยุดตาอยู่กับที่ในแต่ละบรรทัดบ่อยครั้งจะทำให้ผู้อ่านอ่านได้ไม่ดี แต่มีนักการศึกษาบางกลุ่มให้เหตุผลว่าการเคลื่อนตามิได้เป็นสาเหตุทำให้อ่านดีหรือไม่ดี ถ้าเรื่องที่อ่านยากผู้อ่านก็ต้องหยุดสายตาสั้นๆ และนานๆ เพื่อทำความเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่านได้ก็จะสามารถจำคำ วิเคราะห์คำและเข้าใจเรื่องราวได้อย่างละเอียดความสามารถเหล่านี้จะทำให้มีการเคลื่อนตาอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นการเคลื่อนตาจึงสะท้อนให้เห็นการทำงานของสมองส่วนกลางอันเกี่ยวกับการทำความเข้าใจแสดงถึงวุฒิภาวะในการอ่านของ

แต่ละคน ด้วยเหตุนี้ผู้อ่านที่อ่านได้ไม่ดี เพราะมีการหยุดตาอยู่กับที่และมองย้อนกลับมาก จึงควรได้รับการฝึกการเคลื่อนไหวสายตาให้เร็วขึ้น

1.3 ความผิดปกติของสายตา แม้ว่าเด็กจะมีความพร้อมทางสายตา แต่ความผิดปกติของสายตาอาจเกิดขึ้นได้โดยที่เด็กไม่รู้ตัว เช่น การมองเห็นตัวอักษรไม่ชัดเจน สายตาสั้น และสายตายาว เป็นต้น ซึ่งจะมีผลกระทบต่อการอ่านของเด็กได้

1.4 การได้ยินกับการอ่าน เด็กมีกพรูดโดยอาศัยการเลียนแบบเสียงที่หูได้ยิน ทั้งนี้จะต้องสามารถแยกเสียงและเข้าใจความหมายเป็นพื้นฐานในขั้นต่อไป จึงเชื่อมโยงเสียงกับสัญลักษณ์ให้สัมพันธ์กันเพื่อนำไปสู่ภาษาเขียนต่อไป

1.5 การฟังกับการได้ยิน การฟังเป็นทักษะแรกที่มีการพัฒนาเด็กจะพูดภาษาที่ได้ฟังอย่างคล่องแคล่ว ส่วนมากเด็กจะได้ยินเสียงแต่ไม่ได้ฟังว่าเสียงที่ได้ยินนั้นคือเสียงอะไร จึงมักไม่เข้าใจและตีความไม่ได้ การฟังจึงเป็นทักษะขั้นที่สูงกว่าการได้ยิน ดังนั้นผู้ฟังได้ดีจะมีความสามารถในการอ่านและมีผลสัมฤทธิ์สูงกว่าผู้ที่ฟังได้ไม่ดี

1.6 สมองกับการอ่าน สมองส่วนที่มีอิทธิพลต่อการอ่านเป็นสมองทางซีกซ้าย ซึ่งเกี่ยวข้องกับภาษา สำหรับคนส่วนมากที่ถนัดขวา ดังนั้นหากสมองซีกซ้ายเกิดชำรุดในวัยเด็กและจำเป็นต้องตัดทิ้ง จะมีผลต่อการใช้ภาษาเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีผลเลย เพราะสมองอีกซีกหนึ่งจะทำหน้าที่แทนได้ แต่ถ้ามมีการตัดสมองซีกซ้ายทิ้ง เมื่ออยู่ในวัยผู้ใหญ่จะมีผลทำให้สื่อสารอย่างถาวร หากตัดสมองซีกขวาทิ้งจะไม่มีผลเกี่ยวกับการใช้ภาษา จึงกล่าวได้ว่าสมองทั้งสองซีกมีความสำคัญต่อการสร้างภาษา เท่า ๆ กันในวัยเด็ก เมื่อถึงอายุ 4-5 ปี สมองอีกซีกหนึ่งจึงทำหน้าที่เด่นกว่าสมองอีกซีกหนึ่ง

2. กระบวนการรับรู้ กระบวนการรับรู้เกี่ยวข้องกับการอ่านเป็นการทำงานสัมพันธ์กันของอวัยวะที่เกี่ยวข้องกับการอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องทำความเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์รับรู้และตีความสิ่งที่รู้สึกแล้ว จึงให้ความหมายต่อสิ่งนั้น การรับรู้และตีความสัญลักษณ์ของแต่ละบุคคลอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับพื้นฐานและประสบการณ์ของผู้อ่าน ขั้นตอนของกระบวนการรับรู้กับการอ่าน มี 3 ระดับ ดังนี้

2.1 การรับรู้สัญลักษณ์ ในขั้นแรกผู้อ่านจะรับรู้คำอย่างเลื่อนลอย คือจำได้แต่ไม่ชัดเจน จนกว่าผู้อ่านจะเห็นความสำคัญของคำกับความหมาย และในขั้นตอนต่อไปก็จะทำให้เข้าใจความหมายชัดเจนขึ้น

2.2 การทำความเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ เป็นการทำความเข้าใจความหมายของคำ ผู้อ่านจะสร้างความหมายของคำโดยอาศัยการเชื่อมโยงประสบการณ์เดิม กับการเรียนรู้ให้เข้ากับคำ ประสบการณ์เป็นองค์ประกอบสำคัญต่อผู้อ่าน ในการทำความเข้าใจสัญลักษณ์ นอก

จากนี้ยังมียอดประกอบอื่นที่ผู้เรียนได้รับจากผู้ปกครอง เช่น วัฒนธรรมท้องถิ่นที่ผู้เรียนได้รับจากผู้ปกครอง เป็นต้น

2.3 การสร้างมโนทัศน์ จะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนเรียนรู้ที่จะมองเห็นความแตกต่างของสิ่งหนึ่งจากอีกสิ่งหนึ่ง โดยอาศัยประสบการณ์ที่เกิดขึ้น ๆ กัน จะช่วยให้ผู้เรียนรู้ความหมายที่แตกต่างกันออกไป ผู้เรียนจะพัฒนามโนทัศน์ง่าย ๆ ไปสู่นามธรรม การสรุปเป็นมโนทัศน์นั้นเป็นการนำความรู้เกี่ยวกับความหมายของคำและความรู้ที่ต่าง ๆ ที่ได้จากการอ่าน

ลำดับขั้นพัฒนาการอ่าน นักการศึกษาได้นำเสนอลำดับขั้นพัฒนาการอ่านไว้ ดังนี้ เพียเจต์ (Piaget, 1969 อ้างถึงใน สุชา จันทรธรม, 2540, หน้า 33) ได้ศึกษา ขั้นพัฒนาความคิดของ ผู้เรียนในวัยต่าง ๆ และสรุปได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นที่ 1 ขั้นของการใช้ร่างกายและประสาทสัมผัส (sensormotor period) อายุ 0 – 2 ปี เป็นระยะที่ผู้เรียนรับรู้ได้จากความรู้สึกสนใจสิ่งเร้าที่อยู่รอบตัวก่อนที่จะรู้ภาษา และความแตกต่างของตนกับสิ่งแวดล้อม

2. ขั้นที่ 2 ขั้นของการเริ่มมีความคิดความเข้าใจ (pre – operational period) แบ่งพัฒนาการออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นแรกเริ่มอายุ 2 – 3 ปี เป็นระยะของการจัดเตรียมความคิด ผู้เรียนจะยึดถือตนเองเป็นศูนย์กลางไม่รับรู้ความคิดของผู้อื่น การแปลความคิดของผู้เรียนจะไม่ถ่ายทอดออกมาเป็นคำพูด แต่จะแสดงพฤติกรรมที่เข้าข้างตนเอง ขั้นที่ 2 อายุ 4 – 7 ปี เด็กจะสร้างมโนทัศน์โดยอาศัยการจัดกลุ่มวัตถุให้เป็นหมวดหมู่ สามารถเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งของเข้าใจปริมาณน้ำหนัก ขนาดของวัตถุ และเริ่มรู้จักการเรียงจำนวนเลข

3. ขั้นที่ 3 ขั้นของการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงรูปธรรม (concrete operational period) อายุ 7 – 11 ปี เป็นระยะที่ผู้เรียนสามารถสร้างมโนทัศน์ให้มีความสัมพันธ์กับรูปธรรม รู้จักใช้ความคิดเพื่อหาเหตุผลและจัดลำดับความคิดของตนเองได้

4. ขั้นที่ 4 ขั้นของการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลเชิงนามธรรม (formal operational period) อายุ 11 – 15 ปี เป็นระยะที่สามารถเข้าใจกฎเกณฑ์ทางสังคม สร้างมโนทัศน์ให้สัมพันธ์กับนามธรรม ใช้เหตุผลช่วยในการตัดสินใจ ปัญหา พัฒนาการทางความคิดจะเป็นไปอย่างรวดเร็ว

ลำดับขั้นพัฒนาการอ่าน จะแบ่งลำดับขั้นการอ่านเป็น 6 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นก่อนเริ่มอ่าน ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่ทารกจนกระทั่งถึงวัยก่อนเข้าโรงเรียนอนุบาล เป็นช่วงเวลาที่เด็กจะได้เตรียมตัวพัฒนาเพื่อรับการพัฒนาในขั้นต่อไป การเตรียมตัวควรเน้นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาให้เด็กรู้จักระเบียบกฎเกณฑ์ กิจกรรมที่ควรส่งเสริม คือการแนะนำให้รู้จักคำใหม่ เลียนแบบเสียงที่อยู่รอบ ๆ ตัว

2. ขั้นเริ่มต้นอ่าน ขั้นนี้จะเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาลจนกระทั่งชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เด็กจะคุ้นเคยกับคำง่าย ๆ ที่อยู่ใกล้ตัว และพูดประโยคสั้น ๆ เช่น “แม่หุงข้าว” “น้องร้องไห้” “ฉันเล่น” แสดงให้เห็นการเริ่มต้นรู้จักใช้คำให้สัมพันธ์กับความหมาย อันเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ สิ่งที่ควรคำนึงในระดับนี้ คือครูอาจให้เด็กเล่าเรื่องสิ่งที่ได้ฟังหรืออ่านจากหนังสือที่มีภาพประกอบ เด็กจะได้รับการสอนอ่านอย่างเป็นทางการเมื่ออายุ 5 ปีขึ้นไป

3. ขั้นเริ่มต้นการอ่านอย่างเป็นอิสระ ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ครูต้องพิจารณา และตัดสินใจว่าเด็กคนใดมีความพร้อมสมควรที่จะอ่านอย่างอิสระหรืออ่านได้ด้วยตนเอง วิธีสอนคือการแนะนำให้เด็กรู้จักคำยากในเรื่องจนเข้าใจ แล้วจึงอ่านเนื้อเรื่อง

4. ขั้นถ่ายโยงความรู้ ขั้นนี้เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เด็กจะพบหนังสือประเภทต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาแตกต่างจากหนังสือเรียน เด็กต้องการคำแนะนำจากครูในที่จะเลือกหนังสืออ่านให้เหมาะสมกับวัยและความสนใจ ครูจึงจำเป็นต้องให้คำแนะนำและควรสอนอ่านในใจด้วยในขั้นนี้

5. ขั้นวุฒิภาวะระดับกลาง เริ่มตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เด็กจะมีทักษะในการอ่านมากขึ้น ครูควรเริ่มสอนการอ่านวิจารณ์ญาณ เด็กจะอ่านหนังสือประเภทต่าง ๆ อย่างกว้างขวางครูควรแนะนำหนังสือและให้ข้อคิดเกี่ยวกับการเลือกหนังสือต่าง ๆ

6. ขั้นวุฒิภาวะระดับสูง เริ่มตั้งแต่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นขึ้นไป เด็กจะมีรสนิยมในการอ่าน เลือกหนังสือที่อ่านแตกต่างกัน และมีความสนใจ มีทัศนคติเข้ามาเกี่ยวข้องในการอ่านด้วย การอ่านในขั้นนี้เป็นการอ่านระดับสูง ผู้อ่านต้องมีเทคนิค มีวิธีการอ่าน รู้คำศัพท์วิชาการชั้นสูง รู้วิธีการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพ

วิธีและประเภทของการสอนอ่าน การสอนอ่านในชั้นประถมศึกษานั้น มีหลักในการสอนอ่านหลายหลาก ดังต่อไปนี้

สมบัติ มหารศ (2523, หน้า 64) ได้กล่าวถึงหลักการสอนอ่านในชั้นประถมศึกษาตอนต้น ดังนี้

1. สอนโดยให้ผู้เรียนแสดงออกทางประสบการณ์ โดยยึดภูมิหลังและสิ่งที่อยู่ใกล้ตัวผู้เรียน ตลอดจนสิ่งที่ได้พบมาก่อนแล้วนำมาสอดแทรกให้ผู้เรียนอ่าน

2. การสอนอ่านในวัยแรกเริ่ม หรือประถมศึกษาตอนต้น ควรมีการกำหนดให้อ่านในห้องสมุดด้วย

3. การสอนอ่านที่ดีต้องมีกิจกรรมต่าง ๆ และมีการเล่นประกอบทุก ๆ ชั่วโมง

4. การอ่านที่มีประโยชน์จะต้องมีการสนทนา การอภิปรายร่วมกันในชั้นด้วย

5. การให้อ่านตัวอย่างที่ถูกต้องเป็นสิ่งที่เหมาะสมและต้องแก้ไขทันทีเมื่อผู้เรียนอ่านผิด

6. ควรอ่านคำง่าย ๆ คำธรรมดาสามัญให้มากที่สุดก่อนที่จะอ่านคำยากต่อไป

อัญชลี แจ่มเจริญ (2526, หน้า 87 – 88) ได้รวบรวมวิธีการสอนอ่านเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. อ่านแบบแจกลูก ได้แก่ การแยกพยัญชนะ สระ ตัวสะกด หรือวรรณยุกต์ออกจากคำ แล้วอ่านรวมอีกครั้งหนึ่ง เป็นการอ่านแบบประสมอักษร คือ

พยัญชนะ + สระ

ป + า อ่านว่า ปา

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด

ป + า + น อ่านว่า ปาน

พยัญชนะ + สระ + วรรณยุกต์

พ + อี + ไม่เอก อ่านว่า พี

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด + วรรณยุกต์

บ + า + น + ไม่โท อ่านว่า บ้าน

พยัญชนะ + สระ + ตัวสะกด + การันต์

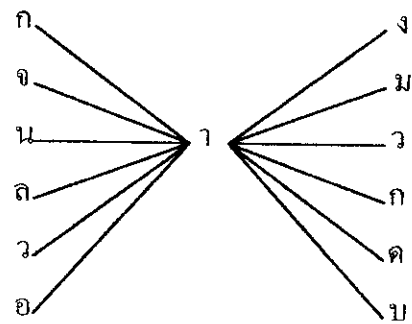
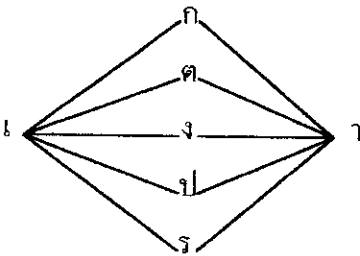
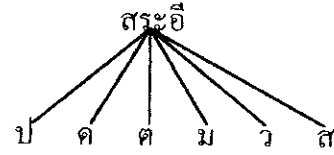
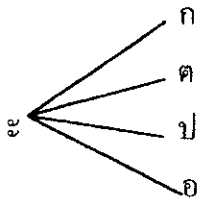
พ + แ + ท + ย์ อ่านว่า แพทย์

2. อ่านแบบเป็นคำ (การอ่านแบบเบสิก) วิธีนี้ผู้เรียนจะเห็นคำทั้งคำ และจะจำไว้ได้ก่อนว่าอ่านอย่างไร ต่อจากนั้นก็จะมีเห็นคำเหล่านั้นเป็นกรอบของคำ เช่น

ส ค า ป ไ ร ร อ ง เ รี ย น

ค า วิ มี คิ น ส อ

3. อ่านแบบตรงสระ แบบฝึกของการอ่านแบบนี้จะเห็นได้ชัด โดยตรงสระไว้กับที่แล้ว วาทยัณชนะมาประสม เช่น

ปิยนุช คอนฉลาด (2535, หน้า 33 – 40) กล่าวถึง หลักการสอนอ่านไว้ว่าการสอนอ่าน สำหรับผู้เรียนเริ่มเรียนจนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ควรสอนให้อ่านแบบแจกลูก เพราะการสอน ให้อ่านแบบแจกลูกเป็นวิธีการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสามารถอ่านได้ถูกต้อง คล่องแคล่ว ถ้าผู้เรียน สามารถอ่านแจกลูกได้มาตราทั้ง 9 แม่แล้ว เมื่อไปพบคำใหม่ก็สามารถอ่านแจกลูกออกมาและ ผสมเป็นคำได้ การสอนแจกลูกจึงควรคำนึงถึงวิธีการแจกลูกเป็นสำคัญ กล่าวคือ เมื่อเขียนคำที่ แจกลูกออกมาควรเขียนในรูปที่ไม่มี อ เป็น หุ่น จะทำให้ผู้เรียนไม่เกิดความสับสนเมื่อรวมคำเข้า ด้วยกัน เช่น

กาง	แจกลูกเป็น	ก - ำ - กา , กา - ง - กาง
บาน	แจกลูกเป็น	บ - ำ - บา , บา - น - บาน
เรือ	แจกลูกเป็น	ร - ะ - ือ - เรือ
บ้านเรือน	แจกลูกเป็น	บาน - ไท - บ้าน , เรือ - น - เรือน - บ้านเรือน

ซึ่งให้อ่านแจกลูกแบบต่อเนื่องกันทำให้ผู้เรียนอ่านได้เร็วขึ้น ได้คำเพิ่มมากขึ้น ตัวอย่าง เช่น กาง อ่านแจกลูก ก-า-กา , กา-ง-กาง ผู้เรียนจะอ่านได้ทั้งคำว่า กา และ กาง คำว่า บา และ คำว่าบาน เมื่อผู้เรียนอ่าน บา ได้ ก็สอนให้อ่าน บา-น- บานถ้าอ่าน บาน และ เรือ ได้ ก็ให้อ่านรวบเป็น บาน-ไม้โท-บ้าน , เรือ-น-เรือน-บ้านเรือน

นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการ (2534 ค, หน้า 65) ได้แนะวิธีการอ่านแจกลูกไว้ ดังนี้

1. แบบที่ 1 ออกเสียงพยัญชนะก่อนออกเสียงสระ แล้วออกเสียงคำไม่ว่าสระจะอยู่ หน้า หลัง บน ล่าง หรือสระประสม เช่น ม-า - มา, ป-ไ- ไป, ร-เอือ- เรือ
2. แบบที่ 2 ให้ออกชื่อพยัญชนะ สระ เพื่อจะทำให้เสียงไม่ต่อเนื่องกับเสียงคำที่อ่าน เช่น ม-ม้า-สระ-อา - มา (แต่ถ้าต้องการจะสะกดคำยาก บอกให้ผู้ฟังออกเสียงสะกดตัวให้ถูกต้องตามต้องการก็อาจจะบอกละเอียดขึ้น เช่น ก-ไ้ - ข-ฤณี - ไม้หันอากาศ - ต-เต่า - ร-เรือ - สระ - อี - ย-ักษ์ - การ์นด์ - กษัตริย์
3. แบบที่ 3 การแจกลูกที่มีตัวสะกดและสระลดรูป หรือเปลี่ยนไปนั้นอาจสอนได้หลายวิธี สำหรับวิธีที่เสนอแนะไว้ในหนังสือเรียน เป็นการยืดยาวอักษรที่มองเห็นเพื่อให้อ่านเร็ว ๆ ใช้วิธีเทียบรูปคำได้ง่าย ใช้อ่านคำอื่นได้ดี และเขียนได้ถูกต้องมีวิธีการอ่านออกเสียงแจกลูก ดังเช่น

กี = ก-เ-าะ-โท เก้า เอาสระและวรรณยุกต์ออกทั้งหมดแล้วเติมไม้ไ้ได้คู่เป็น กี
 คน = ค-โ-ะ-น คน (สระโอะลดรูป)
 คั่น = ค-ะ-น คั่น (สระอะเปลี่ยนรูปเป็นไม้หันอากาศ)
 แจ้ง = จ-แ-ะ-ง แจ้ง สระแอะ เปลี่ยน อะ เป็นไม้ไ้ได้คู่
 จวน = จ-ัว-น จวน สระอัว ลดไม้หันอากาศ

ส่วนการสอนแจกลูกสะกดคำ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) นั้น กรมวิชาการ (2534 ก, หน้า 99 - 100) ได้เสนอแนวทางไว้ในคู่มือครูสรุปได้ ดังนี้

1. การสอนสะกดคำและแจกลูก ควรเริ่มจากการรู้จักเสียงพยัญชนะ สระ และจำได้ก่อน แล้วจึงฝึกสะกดคำปากเปล่าจนคล่องโดยให้ผู้เรียนดูคำจากคำบนกระดานคำและสะกดคำ
2. การสะกดคำครูอาจให้สะกดคำ เช่น ตาก สะกดว่า ตอ-อา-กอ-ตาก หรือ ตอ-อา-ตา, ตา-กอ-ตาก ทีละขั้นตอนก็ได้แล้วแต่ครูจะถนัด
3. ควรนำคำที่สะกดคล้ายกัน หรืออยู่ในมาตราเดียวกันมาฝึกฝน และคำเหล่านั้นควรเป็นคำที่มีความหมาย และใช้บ่อย ๆ เช่น ปาก มาก ตาก ราก ลาก จาก ยาก ถาก เป็นต้น

4. การสอนสะกดคำ จะต้องนำคำที่ตรงตามมาตราตัวสะกดมาสอนก่อน แล้วจึงสะกดคำที่เป็นคำควบกล้ำ คำอักษรนำและคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด

5. การสอนคำอักษรนำ ต้องให้ผู้เรียนออกเสียงนำได้ถูกต้อง เช่น หง – ออกเสียงว่า หงอ หมอ ออกเสียงว่า หมอ แล้วจึงสะกดคำ เช่น

หนี	ออกเสียง	หนอ – อี – หนี
หมา	ออกเสียง	หมอ – อา – หมา
หยุด	ออกเสียง	หยอ – อุ – คอ – หยุด
หลาย	ออกเสียง	หลอ – อา – ยอ – หลาย

6. คำที่ไม่ตรงมาตราตัวสะกด เช่น โลก ลาก ภาพ บาป ให้ผู้เรียนอ่าน และสังเกตเสียง และสรุปเป็นกฎเกณฑ์ เช่น ภ พ บ สะกดเป็นมาตราแม่กบ

กรมวิชาการ (2534 ก, หน้า 105) ได้เสนอลำดับขั้นตอนการสอนแจกลูกสะกดคำ มีดังต่อไปนี้

1. ฝึกออกเสียงให้คล้องปาก เช่น ปอ – อา – กอ – ปาก หรือ ปอ – อา – ปา, ปา – กอ – ปาก
2. สังเกตรูปคำว่าประกอบด้วยพยัญชนะและสระอะไรบ้าง พร้อมกับอ่านออกเสียง
3. รู้ความหมายของคำอาจใช้ภาพประกอบ ทำท่าทางประกอบ หรือแสดงด้วยของจริง
4. คัดและเขียนคำให้คล้อง
5. ใช้คำในสถานการณ์ต่าง ๆ ทั้ง ฟัง พูด อ่าน เขียน โดยเฉพาะให้อ่านและเขียนคำนั้นอยู่เสมอ

การสร้างแบบฝึก

ความสำคัญของแบบฝึก กรมวิชาการ (2535, หน้า 8) ระบุว่าวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะเช่นเดียวกับคณิตศาสตร์ จึงมีชื่อเรียกรวมกันว่า “กลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้” ฉะนั้นการสอนภาษาจึงต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความคล่องแคล่วชำนาญ เพื่อช่วยให้พัฒนาการทางภาษาของผู้เรียนได้เพิ่มพูนขึ้นเท่าที่วัยและความสามารถของคนที่ทำได้ อาจกล่าวได้ว่าหัวใจของการสอนวิชาทักษะอยู่ที่การฝึก กรมวิชาการ (2539, หน้า 57) กล่าวว่าแบบฝึกความหลากหลายรูปแบบกิจกรรมการเรียนเน้นการออกแบบที่เร้าความสนใจผู้เรียนเป็นสื่อการเรียนรายแผ่น และรวมเป็นชุดแต่ละกิจกรรมเน้นการฝึกเนื้อหาในเรื่องเดียวกัน แบบฝึกจะช่วยฝึกทักษะทางภาษา และช่วยแก้ไขข้อบกพร่องเฉพาะเรื่องของผู้เรียนได้ดี

ศิริพรรณ เขียวชะอุ่ม (2538, หน้า 20) กล่าวว่า แบบฝึกมีความจำเป็นต่อการเรียน ภาษาอังกฤษยิ่ง ช่วยพัฒนาทักษะทางภาษาโดยเฉพาะการอ่าน และการเขียน ซึ่งครูเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับนักเรียนและรับรู้ปัญหาในการเรียนของนักเรียน ดังนั้นครูสามารถผลิตแบบฝึกขึ้นมาใช้ได้เอง

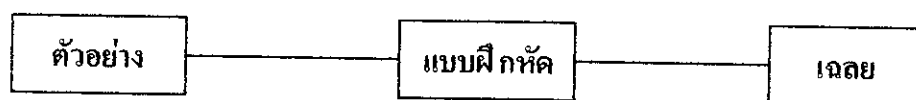
ประภาพรรณ ทองเลิศ (2538, หน้า 29–35) กล่าวว่า แบบฝึกเป็นสื่อการเรียนที่ใช้ฝึกทักษะ หรือสร้างความคิดรวบยอดให้แก่ผู้เรียน หรือจะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและรวดเร็ว แต่ต้องได้รับการฝึกหลาย ๆ ครั้ง หลายรูปแบบ เมื่อผู้เรียนได้รับการฝึกแล้วอย่างน้อยก็สามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้นอย่างแน่นอน

ดาคานีย์ และ โบเวอร์ (Dacanay & Bower, 1963) กล่าวว่า การเรียนรู้จะมีประสิทธิภาพได้โดยเฉพาะทางด้านการเรียนภาษาครูจะต้องมีศิลปะในการสอน เตรียมบทเรียนพร้อมทั้งสร้างแบบฝึกให้เพิ่มเติมหลาย ๆ แบบ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1–2 เน้นให้ใช้วิธีสอนแบบเน้นประสบการณ์ภาษา การสอนนี้ไม่มีหนังสือเรียนตายตัว แต่ผู้เรียนจะเรียนจากหนังสืออ่านเพิ่มเติม และจะเรียนรู้คำในหนังสือ นั้น ๆ ครูจำเป็นต้องมีแบบฝึกหลาย ๆ แบบ เพื่อฝึกทักษะการใช้ภาษาให้กับผู้เรียน

แบบฝึกที่ใช้ในการฝึกทักษะมีหลายรูปแบบ มานะ สกฤตภักดี (2521, หน้า 241–242) กล่าวถึง แบบฝึกตามรูปแบบของโครงสร้างส่งเสริมสมรรถภาพการสอน (reduced instructional time RIT) ว่ามี 2 รูปแบบ คือ

1. แบบที่ 1 แบบฝึกทักษะเป็นวิธีการที่นำไปใช้สอนในวิชาทักษะ เช่น ภาษาไทย คณิตศาสตร์ เป็นต้น

ภาพที่ 1 แผนภูมิแสดงโครงสร้างแบบฝึกแบบที่ 1

2. แบบที่ 2 เป็นแบบฝึกที่ใช้ฝึกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความคิดรวบยอดเป็นวิธีการสอนที่จะนำไปใช้ในวิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต เช่น วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา สุขศึกษา เป็นต้น

ภาพที่ 2 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของแบบฝึกแบบที่ 2

ลำดับขั้นตอนการสร้างแบบฝึก แบบฝึกที่ผู้วิจัยสร้าง เพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีลำดับขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. การศึกษาหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราชการ 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) กลุ่มทักษะภาษาไทย เพื่อจะได้ทราบถึงขอบข่าย เนื้อหาวิชาเกี่ยวกับการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 2

2. กำหนดเนื้อหาที่ต้องการให้ผู้เรียนเรียน เพื่อให้เกิดทักษะการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด เมื่อจบบทเรียนแล้ว

3. เขียนแผนการสอน แล้วสร้างแบบฝึกให้สอดคล้องกับจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมของแผนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้ฝึก

4. สร้างแบบฝึกหัดการอ่านทบทวน เพื่อให้ผู้เรียนได้ทดสอบความรู้ในการอ่านหลังจากที่ได้ทำแบบฝึกแต่ละชุดเรียบร้อยแล้ว

ลักษณะของแบบฝึกที่ดี อมรรรัตน์ คงสมบูรณ์ (2536, หน้า 26) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของแบบฝึกไว้ ดังนี้

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการฝึกทักษะในด้านใด
2. ใช้ภาษาให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. มีรูปแบบที่ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนหลายรูปแบบ
4. เรียงลำดับความยากง่าย
5. ใช้เวลาในการฝึกเหมาะสมไม่นานจนเกินไป

นอกจากนี้ สมชัย ไชยกุล (2526, หน้า 14 – 15) กล่าวว่าลักษณะที่ดีของแบบฝึกควรมีลักษณะดังนี้

1. แบบฝึกที่ควรสร้างขึ้นเพื่อฝึกสิ่งที่จะสอน มิใช่ทดสอบว่าผู้เรียนเรียนรู้อะไร
2. แบบฝึกหนึ่ง ๆ ควรเกี่ยวกับโครงสร้างเฉพาะของสิ่งที่สอนอย่างเดียว
3. สิ่งที่สำคัญที่จะฝึก ควรเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพบเห็นอยู่แล้ว เช่น จากการพูดคุย
4. ข้อความที่นำมาฝึกในแต่ละแบบฝึกควรสั้นเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความยุ่งยากใจ
5. แต่ละแบบฝึกควรออกเสียงให้มากที่สุดจะเป็นการสร้างนิสัยการออกเสียงในภาษา
6. แบบฝึกควรเป็นแบบที่กระตุ้นให้เกิดการตอบสนองที่พึงปรารถนาเท่านั้น
7. ในแบบฝึกที่เกี่ยวกับโครงสร้างของภาษา ไม่ควรใช้คำศัพท์มากนัก
8. แบบฝึกควรเป็นแบบออกเสียง จนกว่าผู้เรียนจะออกเสียงได้ถูกต้อง
9. สิ่งที่ไม่ควรมองข้ามไปก็คือ การฝึกออกเสียงโดยใช้คำสัมผัส และร้อยกรอง แต่จะต้องเลือกศัพท์เนื้อหา และโครงสร้างให้เหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

สรุปลักษณะที่ดีของแบบฝึก จะต้องมียุทธวิธีรูปแบบเพื่อให้ผู้เรียนไม่เบื่อ มีจุดมุ่งหมายที่แน่นอนว่าต้องการฝึกด้านใด โดยเฉพาะแบบฝึกภาษา ควรเป็นแบบฝึกที่ใช้ภาษาเป็นที่เข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อนมากนัก ผู้เรียนสามารถเข้าใจได้ด้วยตนเอง

หลักในการสร้างแบบฝึก แบบฝึกที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องเป็นแบบฝึกที่มีความหมายต่อผู้เรียน กล่าวคือ เมื่อผู้เรียนได้ฝึกจากแบบฝึกแล้วผู้เรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจบรรลุตามจุดมุ่งหมายของแบบฝึก ดังนั้นการสร้างแบบฝึกจึงจำเป็นต้องมีหลักยึดว่าแบบฝึกที่สร้างขึ้นควรมีแนวทางใด ดังนี้

ศรีประภา ปาลสุทธิ (2523, หน้า 22) ได้เสนอแนวทางในการจัดทำแบบฝึก ดังนี้

1. สร้างแบบฝึกให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนคือไม่ง่ายหรือยากเกินไป
2. เรียงลำดับแบบฝึกจากง่ายไปหายาก
3. แบบฝึกควรใช้ภาพประกอบเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน
4. แบบฝึกที่สร้างขึ้นควรเป็นแบบฝึกที่สั้น ๆ ง่าย ๆ
5. เพื่อป้องกันมิให้เกิดความเบื่อหน่าย แบบฝึกต้องมีลักษณะต่าง ๆ กัน เช่น ประสมคำจากภาพ เล่นกับบัตรภาพ ฝึกร้องเพลง และใช้เกมต่าง ๆ เป็นต้น

วิไลวรรณ อินทร์เชื้อ (2536, หน้า 51) ได้สรุปหลักในการจัดทำแบบฝึกควรมีลักษณะที่มีจุดมุ่งหมายในการฝึกเริ่มจากง่ายไปหายาก แบบฝึกควรมีหลายแบบ แบบฝึกที่ดีควรมีตัวอย่างประกอบให้ชัดเจน มีภาพประกอบ ควรให้ผู้เรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง

จากหลักการต่าง ๆ จะเห็นได้ว่า หลักสำคัญในการจัดทำแบบฝึกต้องสร้างให้เหมาะสมกับวัยพัฒนาการของผู้เรียน ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน แบบฝึกแต่ละชุดเรียงลำดับความยากง่าย และต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ด้วยตนเอง

หลักจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึก การสร้างแบบฝึกสิ่ง que ควรคำนึงอย่างยิ่ง ดังที่ พรณี ชูทัย (2522, หน้า 162 – 193) ได้ศึกษาจิตวิทยาการเรียนการสอนที่เกี่ยวกับการใช้แบบฝึกไว้ดังนี้

1. ความใกล้ชิด การใช้สิ่งเร้าและการตอบสนองที่เกิดขึ้นในเวลาใกล้เคียงกัน จะสร้างความพอใจแก่ผู้เรียน ดังนั้นควรให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมที่ต่อเนื่องกันไปหลังจากการอ่าน
2. การฝึกหัดโดยให้ผู้เรียนทำกิจกรรมซ้ำๆ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจที่แม่นยำ ใช้กับการอ่านได้ดี เพราะภาษาไทยเป็นวิชาทักษะที่ต้องมีการฝึกสม่ำเสมอ เพื่อให้การอ่านเพิ่มพูนขึ้น
3. การจูงใจ โดยการนำเข้าสู่บทเรียนมีการตั้งคำถาม หรือเริ่มฝึกจากแบบฝึกที่ง่ายและสั้นไปสู่เรื่องที่ยาก และยาวขึ้น ควรใช้แบบฝึกที่มีเรื่องหลายรสเพื่อสร้างความสนใจให้เกิดอยากเรียนมากขึ้น

ประโยชน์ของแบบฝึก เพ็ทตี้ (Patty, 1970 อ้างถึงใน ยุพา ยัมพงษ์, 2522, หน้า 18 – 19) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของแบบฝึกไว้ดังนี้

1. เป็นส่วนเพิ่มเติมหรือเสริมหนังสือเรียนในการเรียนทักษะ เป็นอุปกรณ์การสอนที่ช่วยลดภาระของครูได้มาก
2. ช่วยเสริมทักษะทางการใช้ภาษา
3. ช่วยในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคล
4. ช่วยเสริมทักษะทางภาษาให้คงทน
5. เป็นเครื่องมือวัดผลการเรียนหลังจบบทเรียนในแต่ละครั้ง
6. ผู้เรียนสามารถเก็บรักษาไว้เป็นแนวทางทบทวนด้วยตนเอง
7. ทำให้ครูมองเห็นจุดเด่นหรือปัญหาต่าง ๆ ของผู้เรียนได้ชัดเจน
8. นอกจากนี้แบบฝึกยังทำให้ผู้เรียนเข้าใจบทเรียนมากยิ่งขึ้นทำให้ครูทราบความเข้าใจของผู้เรียนที่มีต่อบทเรียนและยังเป็นการฝึกให้มีความเชื่อมั่นในตนเองอีกด้วย(รัชณี ศรีไพรวรรณ, 2527, หน้า 189)

การหาประสิทธิภาพของแบบฝึก แบบฝึกทักษะที่ใช้ฝึกทักษะของผู้เรียนในทุกวันนี้ถ้านำมาวิเคราะห์จะเห็นว่าส่วนมากเป็นแบบฝึกที่ขาดประสิทธิภาพ เพราะลักษณะของแบบฝึกบางแบบฝึกยากหรือง่ายเกินไป ทำให้เราวัดจุดประสงค์ได้ไม่ตรงตามที่กำหนดไว้ ดังนั้นจึงมีการ

กำหนดหลักเกณฑ์การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกขั้น เพื่อให้แบบฝึกมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ รายละเอียดการหาประสิทธิภาพจะกล่าวเป็นประเด็น ดังนี้

1. ความจำเป็นที่ต้องทดสอบประสิทธิภาพ การทดสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกมีความจำเป็นด้วยเหตุผล ดังนี้

1.1 สำหรับหน่วยงานผลิตเป็นการประกันแบบฝึกว่าอยู่ในขั้นสูง เหมาะสมที่จะผลิตออกมาเป็นจำนวนมาก ถ้าไม่มีการทดสอบผลผลิตออกมาไม่ก็ต้องผลิตใหม่สิ้นเปลืองงบประมาณ

1.2 สำหรับผู้ใช้แบบฝึกจะช่วยสร้างสภาพการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเปลี่ยนพฤติกรรมตามที่มุ่งหวัง ก่อนที่จะนำไปใช้ต้องมั่นใจว่ามีประสิทธิภาพจริง

1.3 สำหรับผู้ผลิต การทดสอบประสิทธิภาพจะทำให้ผู้ผลิตเกิดความมั่นใจได้ว่าเนื้อหาสาระที่บรรจุนั้นเหมาะสม ง่ายต่อการเข้าใจ และทำให้ผู้ผลิตมีความชำนาญในการผลิตเพิ่มขึ้น

2. การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพ เกณฑ์ประสิทธิภาพ หมายถึง ระดับประสิทธิภาพของแบบฝึกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นระดับที่ผู้ผลิตจะเกิดความพึงพอใจหากแบบฝึกมีประสิทธิภาพแล้ว แบบฝึกก็มีคุณค่าที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน

การกำหนดเกณฑ์ประสิทธิภาพกระทำได้ โดยประเมินผลพฤติกรรมออกเป็น 2 ประเภท คือ พฤติกรรมต่อเนื่อง (กระบวนการ) และพฤติกรรมขั้นสุดท้าย (ผลลัพธ์) โดยกำหนดว่าประสิทธิภาพเป็น E_1 (ประสิทธิภาพของกระบวนการ) E_2 (ประสิทธิภาพของผลลัพธ์)

ประสิทธิภาพของแบบฝึกจะกำหนดเป็นเกณฑ์ที่ครูคาดหมายว่า ผู้เรียนจะเปลี่ยนพฤติกรรมเป็นที่พึงพอใจ โดยกำหนดให้เป็นเปอร์เซ็นต์ของผลการทดสอบหลังเรียนของผู้เรียนทั้งหมดครูจะเป็นผู้พิจารณาตามความพอใจ โดยปกติเนื้อหาที่เป็นความรู้ ความจำมักตั้งไว้ 80/80, 85/85 หรือ 90/90 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2525, หน้า 490 - 491) ส่วนเนื้อหาที่เป็นทักษะหรือเจตคติศึกษาอาจตั้งไว้ต่ำกว่านี้ เช่น 75/75 เป็นต้น

เนื่องจากวิชาภาษาไทยเป็นวิชาทักษะ จึงต้องใช้ในการศึกษาทำความเข้าใจและฝึกทักษะในเรื่องการอ่านที่มีตัวสะกดของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก็เป็นเนื้อหาที่มีการฝึกทักษะ ผู้วิจัยจึงกำหนดเกณฑ์ในการหาประสิทธิภาพในครั้งนี้เป็น 80/80

80 ตัวแรก หมายถึง จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 ที่สามารถทำแบบฝึกทบทวนในแต่ละชุดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

80 ตัวหลัง หมายถึง จำนวนผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่างร้อยละ 80 ที่สามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทำแบบฝึกผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. วิธีการคำนวณหาประสิทธิภาพ แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 หา 80 ตัวแรก กระทำโดยตรวจให้คะแนนการทำแบบฝึกหัดทบทวนในแต่ละชุดของผู้เรียนแต่ละคน พิจารณาว่าในแต่ละชุดผู้เรียนคนใดทำได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์หารด้วยจำนวนผู้เรียนทั้งหมด คูณด้วย 100 (ทำเช่นนี้ทุกชุด) เมื่อคำนวณค่าร้อยละของจำนวนผู้เรียน ในการทำแบบฝึกหัดทบทวนแต่ละชุดได้แล้ว นำค่าร้อยละของจำนวนผู้เรียนทุกชุดรวมกันหารด้วยจำนวนชุดจะได้เป็นประสิทธิภาพ 80 ตัวแรก

3.2 หาค่า 80 ตัวหลัง กระทำโดยตรวจให้คะแนนการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์หลังการทำแบบฝึก พิจารณาว่าผู้เรียนคนใดทำได้คะแนนผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ นำจำนวนผู้เรียนที่ผ่านเกณฑ์หารด้วยจำนวนผู้เรียนทั้งหมด คูณด้วย 100 จะได้เป็นประสิทธิภาพ 80 ตัวหลัง

เกณฑ์ในการทำแบบฝึกหัดทบทวนและแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ผ่านนั้น ใช้วิธีการหาจุดตัดของแองกอฟ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์, 2527, หน้า 128) โดยดำเนินการ ดังนี้

1. นำข้อสอบทั้งหมดไปให้ครูกลุ่มหนึ่ง พิจารณาเนื้อหาข้อสอบและความยาก
2. ให้ครูพิจารณาต่อไปว่า ผู้เรียนที่มีสมรรถภาพขั้นต่ำสุดตามเนื้อหาข้อสอบจะมีความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบแต่ละข้อถูกเป็นเท่าไร
3. นำค่าความน่าจะเป็นในการตอบข้อสอบถูก ที่ครูแต่ละคนพิจารณาไว้มาหาค่าเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยของความน่าจะเป็น

4. กำหนดคะแนนจุดตัดจากค่าเปอร์เซ็นต์เฉลี่ยในขั้นที่ 3

ในการหาเกณฑ์ (คะแนนจุดตัด) ทั้ง 80 ตัวแรก และ 80 ตัวหลัง ใช้เทคนิคของแองกอฟเช่นเดียวกัน เพียงแต่เป็น 80 ตัวแรก ให้ครูกำหนดเกณฑ์ โดยพิจารณาจากแบบฝึกหัดทบทวนแต่ละชุด ส่วน 80 ตัวหลัง พิจารณากำหนดเกณฑ์จากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ ศิริพรรณ เขียวชะอุ่ม (2538) ได้สร้างแบบฝึกการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2538 ของโรงเรียนพุทธโสธร อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 30 คน ผลการทดลองพบว่า แบบฝึกการเขียนสะกดคำที่ไม่ตรงตามมาตราตัวสะกดที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 84.19/87.73

วชิระ จันทาโทอ่อน (2538) ได้พัฒนารูปแบบการสอนภาษาไทย เพื่อสร้างความเข้าใจในการอ่าน การเขียนสะกดคำ และความคงทนในการจำสำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 พบว่าใน

ด้านความเข้าใจในการอ่านกลุ่มทดลองมีความเข้าใจในการอ่านสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

กัลยา ชมสอาด (2543, หน้า 84–88) ได้สร้างแบบฝึกการอ่านคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกดไทย สำหรับผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนโรงเรียนวัดสุขไพรวัง อำเภอแก่ง จังหวัดระยอง จำนวน 30 คน เป็นผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ในระดับปานกลาง ผลปรากฏว่าผู้เรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกสามารถทำแบบฝึกหัดทบทวนท้ายแบบฝึกแต่ละชุดผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คิดเป็นร้อยละ 87.40 และผู้เรียนสามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนด้วยแบบฝึกผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ 86.66 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ 80/80

งานวิจัยต่างประเทศ แคลนตัน (Clanton, 1977, pp. 2690–2691 – A) ได้ศึกษาผลของวิธีการตัดอักษรตามวิธีการสอนสะกดคำ โดยให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดชนิดที่ลดอักษรออกจากคำ แล้วให้นักเรียนเติมอักษรตัวที่หายไป สัปดาห์ละ 4 แบบฝึก รวม 3 สัปดาห์ กับนักเรียนระดับ 6–7 จำนวน 194 คน ผลปรากฏว่าจะแนจากการทดสอบสะกดคำของกลุ่มทดลองไม่สูงไปกว่ากลุ่มควบคุม กลุ่มทดลองไม่มีคะแนนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในการทดสอบหลังการทดสอบการทำแบบฝึก แต่คะแนนของกลุ่มทดลองหลังการทำแบบฝึกสูงกว่าคะแนนก่อนทำแบบฝึก และนักเรียนระดับ 6 ที่จัดระบบการสอนที่ดีได้คะแนนสูงกว่านักเรียนระดับ 7 ที่เป็นกลุ่มทดลอง

แบลงเคนชิพ (Blankenship, 1976, pp. 7147 – A) ทำการวิจัย เรื่องผลของการฝึกความคิดสร้างสรรค์ที่มีต่ออัตรานิสัย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ของ นักเรียนเกรด 1 โดยใช้กิจกรรม 15 กิจกรรม ในเวลา 10 ชั่วโมง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเกรด 1 เมืองฮันติงตัน (Huntington) รัฐเวสต์เวอร์จิเนีย (West Virginia) จำนวน 96 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โดยฝึกให้กลุ่มทดลองได้มีความคิดสร้างสรรค์ พบว่ากลุ่มทดลองมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมไม่มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

แบลร์ และ ราทส์ (Blair & Rathes, 1978, pp. 29–31) ได้ทำการศึกษาความเข้าใจในการอ่านที่มีการวินิจฉัยโดยไม่ต้องใช้เหตุผล จุดมุ่งหมายเพื่อหาความแตกต่างของความเข้าใจในการอ่านระหว่างการระลึกได้ การวินิจฉัยขั้นต้นและการวินิจฉัยขั้นสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้เรียนระดับ 5–6 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในชิคาโก จำนวน 102 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบการอ่านที่ ปรับปรุงใหม่ระดับกลาง ผลปรากฏว่าคำถามที่ให้วินิจฉัยทำให้ผู้เรียนได้คะแนนต่ำกว่าคำถามที่มีความหมายตามตัวอักษร ผู้เรียนที่ตอบคำถามที่ให้วินิจฉัยขั้นต้นและขั้นสูงทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน

แวน และ เจน (Van & Jan, 1998, pp. 43 – 66) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านคำ ความพึงพอใจในการอ่าน และการฝึกอ่านบ่อย ๆ โดยทดลองกับผู้เรียนประถมศึกษา จำนวน 363 โรงเรียน พบว่าการอ่านเพื่อความเข้าใจ การอ่านคำ ความพึงพอใจในการอ่านและการฝึกอ่านบ่อย ๆ มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน

จากงานวิจัยเกี่ยวกับการสร้างแบบฝึกและการฝึกทักษะต่างๆ สรุปได้ว่าการพัฒนาแบบฝึกหรือแบบฝึกทักษะให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่จะเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ ช่วยให้การสอนของครูมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ดีขึ้น ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ ผู้วิจัยสนใจที่จะสร้างแบบฝึกการอ่านแจกลูกตรงตามมาตราตัวสะกดไทยและหาประสิทธิภาพของแบบฝึก ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนทักษะการอ่านของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนารูปแบบการสอนอ่านในชั้นต่อไป